

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/178.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Végeredmény csak kedden

Tegnap délelőtt kilenckor a Parlament Vadásztermében tájékoztatták a sajtó képviselőit a népszavazás addig beérkezett eredményeiről. Dr. Kara Pál, az Országos Választási Bizottság titkára az 5 óra 51 perces adatokra hivatkozva kijelentette, hogy a szavazásra jogosultak 58,2 százaléka, azaz 4 106 485 állampolgár élt jogával. Az adatok azonban még korántsem véglegesek, hiszen több mint 1000 szavazóköri területből nem kaptak információt. A szavazatok hitelességét külön e célra létrehozott testület fogja ellenőrizni. Kérdésre válaszolva azt is közölte, hogy a választási iroda mellett működő belügyminisztériumi munkacsoportról van szó.

Kéri András, az Állami Népeességnyilvántartó Hivatal vezetője szerint az adatokat az ÁNH számítógépparkja dolgozza fel, és csak ezután lehet végleges eredményről beszélni. Addig is – elsősorban szakmai okok miatt – nem célszerű előzetes adatokkal szolgálni, hiszen az elmúlt órákban az első kérdésre adott válaszokból kitűnt, hogy hol az igen, máskor pedig a nem szavazatok voltak (igaz, elenyésző) többségben. A jelenlévő újságírók közül többen kifogásolták, hogy több mint 24 óra elteltével, vagyis csak 28-án délelőtt kap az ország közvéleménye tájékoztatást a népszavazás eredményéről, és addig nem hoznak nyilvánosságra semmiféle adatot. Ezt Barsi Tomaj, a Belügyminisztérium sajtófőnöke azzal indokolta, hogy fölösleges lenne a lakosságot kitenni egy esetleges csalódásnak, miután a beérkező információkból úgy tűnik, a hátralévő időben sok minden megváltozhat. A bomba akkor robbant, amikor Eörsi Mátvás, az OVB SZDSZ-es tagja kijelentette: nem ért egyet a hírzárlattal, és véleménye szerint igenis folyamatosan kell közölni a részeredményeket. Szavait Torgyán József OVB-tag (FKgP) is megerősítette. Szerinte, mivel ez volt az első népszavazás az ország történelmében, tekintettel kell lenni a felfokozott érdeklődésre, és a hírközlő szerveket ajánlatos lenne óránként tájékoztatni a fejleményekről. (Egyébként a későbbiek során az is kiderült, hogy az Országos Választási Bizottság előzetesen nem hozott olyan egyértelmű határozatot, mely szerint ne lehetne a nap folyamán további részletekkel szolgálni.) Ezek alapján – ott és akkor! – úgy tűnt, hogy egyrészt szakmai (Kéri András, ÁNH), másrészt politikai (Barsi Tomaj, BM) „megfontolások” alapján nem lesz további híradásra mód. Az előbbi álláspontot még csak-csak elfogadhatjuk, no de a másodikat? Ugyan, milyen csalódástól kéne megkímélni az ország lakosságát, miután a mérvadó többség bebizonyította: nem szorul további állami atyai féltésre, nincs szükségük gondosan tált információcsomagokra? Amúgy Barsi Tomajd okfejtése már csak azért is hibádzik, mivel teljesen mindégy, hogy a reggel hatkor, vagy pedig a délután négykor

nyilvánosságra hozott – nem végleges – adatok tartják bizonytalanságban a lakosságot.

Dr. Kara Pál igencsak megviseltnek tűnt a több mint 30 órás talponlét után, de fáradtsága ellenére készségesen válaszolt kérdéseinkre.

– Meglehetősen mozgalmasan telt a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka, – mondta. – Elsősorban a felmerülő kérdésekben elfoglalt álláspontjainkat határoztuk meg, de igen sok lakossági telefonra is válaszolnunk kellett.

– Talán ekkor alakult ki az a véleményük is, mely szerint csak kedden délelőtt tudhatunk meg további részleteket a szavazásról?

– Nem. Úgy látom, itt egyfajta „labdázás” folyt, miután váratlan helyzetbe kerülünk. Közbeszólt az időjárás, közbeszólt a technika, és el kellett fogadnunk az ÁNH vezetőjének azon nézetét, mely szerint igen nagy a szakmai kockázat. De azt is elképzelhetőnek tartom, hogy politikai megfontolások is szerepet játszanak a döntésben.

– Ezek szerint végleges az az elhatározás, hogy a nap folyamán nem adnak további felvilágosítást?

– Szerintem nem. Csak az a biztos, hogy 28-án délelőtt 10-kor lesznek az adatok véglegesek.

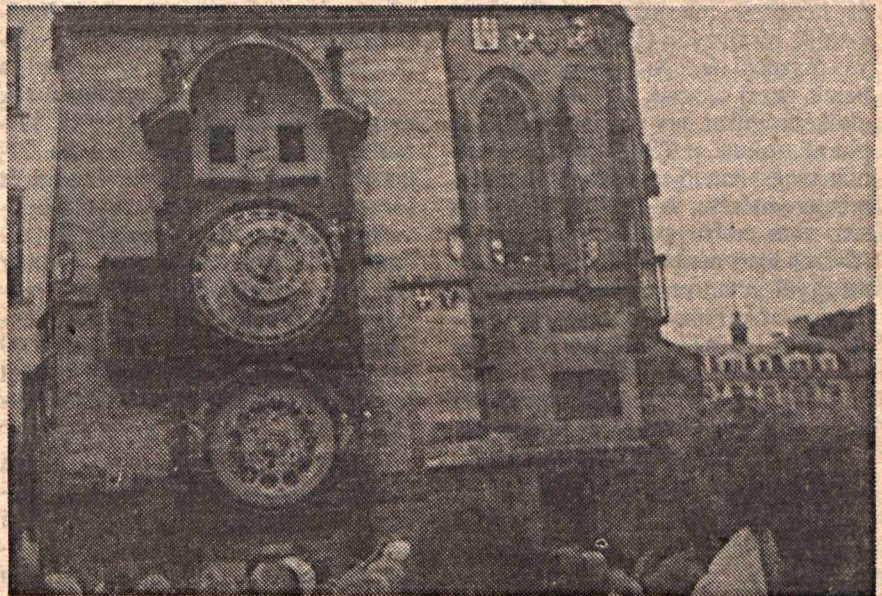
(t) hámosi

Hogyan bontanak Romániában?

(Elmélkedés a 6. oldalon)

Voltak-e ufók Pápa fölött?

(A repülőtér parancsnoka nyilatkozik a 4. oldalon)

Mit nyilatkozott az idő, a politika és az irodalom prágai kapcsolatáról a Szolidaritás lapjának Václav Havel? (Riport a 9. oldalon)

Népszavazásunk a külföld szemével

A nyugat-európai és tengerentúli hírgyűnösök vasárnap estétől hétfő reggelig ontották a magyar népszavazás híreit. Gyorshíreket adtak a részeredményekről és nem vonakodtak értelmezni, kommentálni az adatokat. Egy kicsit olyan volt, mint amikor Nagy-Britanniában, Franciaországban tartanak általános választásokat, vagy az Egyesült Államokban eldől, ki lesz az elnök. A szinte percenként közölt hírek az említett országok esetében mindennél jobban érzékelték, hogy politikák, kormányok, személyek sorsa dől el, a szavazásnak téjje van; vég-sősoron egy ország népének sorsa forog kockán.

Megértük: egyetlen nyugati hírgyűnöség sem mulasztotta el vasárnap éjjel megemlíteni, hogy Magyarországon először tartanak népszavazást az ország történelmében – s ez a népszavazás a legelső Kelet-Európában, ahol az állampolgár teljesen szabadon voksolhat. (A lengyelországi törvényhozási választásoknak voltak bizonyos megkötései.) Az AFP francia hírgyűnöség éjféli után gyorsírban

közölte, hogy a szavazatok 11 százalékánál összeszámlálása után csekély többséggel vezetnek azok, akik a választások előtt akarnak elnököt választani. Egy órákor újabb részeredményeket ismertettek, majd fél háromkor és háromkor is. Ekkor már nem is habozott magyarázatot fűzni a hírhez: ha az arányok maradnak, akkor ezt az MSZP győzelmeként kell értékelni – s az SZDSZ, Fidesz, az MSZDP és a Kiszgazdapárt kudarcaként. Választási vereség ez az MDF számára, hiszen a legnagyobb ellenzéki mozgalom a népszavazás bojkottját hirdette meg – írta a hírgyűnöség.

A Reuter hajnali három előtt azzal kezdte tudósítását, hogy a radikális magyar ellenzéki pártok győzelmet jósolnak, de az első eredmények arra utalnak, hogy a többség a kormány januári közvetlen elnökválasztásra vonatkozó tervét támogatja. Ez nagy lökést adna Pozsgay Imre elnökválasztási esélyeinek, az SZDSZ viszont a szavazatok 22,6 százalékának ismeretében azt reméli, hogy megszerzi a voksok 53 százalékát – vagyis az

„igené” lesz a többség – de közbejött a hőseség, az eredményekre várni kell. Vidos Tibor, az SZDSZ ügyvivője azt mondta, az SZDSZ előzetes adatai épenséggel az ő győzelmüket sejtetik és az eltérések nyilvánvalóan abból adódnak, hogy az ország egyes régiói között igen nagyok a véleménykülönbségek. Mi a téjje a magyar népszavazásnak? A Reuter szerint az elnökválasztást a parlamenti választások utáni időszakra halasztani óhajtó pártok úgy vélik, hogy a korai elnökválasztás lehetővé teszi az „ex-kommunistáknak” a kibontakozó demokrácia feletti ellenőrzést. Minthogy az MSZP a közvéleménykutatók friss adatai szerint a szavazatok legfeljebb 26 százalékát szerezne meg, Pozsgaynak csekély esélye lenne az elnöki poszt megszerzésére, ha az elnököt a parlament választaná. Abban minden nyugati tudósítás megegyezik, hogy a másik három kérdésben a döntés formáság volt csupán – de hozzátesszik: az SZDSZ aláírásgyűjtése nyomán döntött a parlament mindhárom kérdésben. (folytatás a 3. oldalon)

Az általános sztrájktól a Polgári Fórumig

Remények és eredmények Prágában

A megújulás iránti elkötelezettség hatalmas manifesztációjává vált a diákok, művészek, munkások és a Polgári Fórum által meghirdetett csehszlovákiai kétórás általános sztrájk. Hétfőn pontosan délben Prágában és az ország nagyvárosaiban szirénák, autótűltek, harangok jelezték a munkabeszüntetés kezdetét. Leállt a gyárak többsége, a tömegközlekedés, beszüntették a munkát a hivatalokban, az intézményekben. Az emberek az utcákra és a terekre vonultak, ahol a diákok, a művészek, a munkások, a Polgári Fórum képviselői szóltak a tömegekhez.

A csehszlovák televízió kétórás élő adásban közvetítette az eseményeket és készített interjúkat az általános sztrájk résztvevőivel. A sztrájkfelhívás ösztönző támogatásra talált, az emberek ezzel akarták kifejezni szilárd elkötelezettségüket egy új, demokratikus, pluralisztikus, a CSKP egypárti uralmát megszüntető társadalmi rendszer megteremtésére. A Vencel téren több száz ezer ember gyűlt ismét össze, a főváros ipari negyedében hatalmas tömeggyűlést tartottak, ahol Komarek, a prognosztikai intézet vezetője mondott nagy hatású beszédet. (Ot a tüntetők egy része szívesen látta a miniszterelnöki székben.) Éles szavakkal ítélt el a sztálinizmust és hitet tett a modern, fejlett, demokratikus, gazdaságilag virágzó, szabad Csehszlovákia mellett. A nemzetközi hírvélemények szerint a reformközvetítés visszafordíthatatlannak nevezte a megkezdődött megújulási folyamatot és azt hangsúlyozta, hogy a változások részét képezik annak a globális történelmi irányzatnak, amely a gorbacsovi politikával kezdődött és végbemegy Lengyelországban, Magyarországon, az NDK-ban, Bulgáriában és nem állt meg Csehszlovákia határainál sem.

Három napon belül másodszor ült össze a CSKP KB, hogy megvitassa a kialakult politikai helyzetet és további személycseréket hajtott végre. Leváltották Miroslav Stepánt, Jozef Lenárt KB-titkárt, valamint Miroslav Zavadilt, a csehszlovák szakszervezet központi tanácsának elnökét. A KB elnök-

ségébe hét új teljes jogú tagot választott be, KB-titkár lett Vasil Mohorita, a Szocialista Ifjúsági Szövetség elnöke és Ondrej Saling, a Szlovák KP KB titkára. A tanácskozás úgy döntött, hogy január 26-ra összehívják a CSKP kongresszusát. A november 17-i rendőri beavatkozás miatt leváltják a szövetségi és a cseh belügyminisztert. Karel Urbanek a tanácskozáson mondott beszédében azt hangsúlyozta, hogy a politikai pártokkal, az 1968-as reformkommunistákat tömörítő Obrodával és a Polgári Fórummal való párbeszéd nélkül nem lehet kijutni az ország politikai válságából. Olyan széles koalíciót javasolt a Nemzeti Front bázisán, amiben minden politikai tényező egyenrangú lenne. Azt is indítványozta, a széles koalíció alapján haladéktalanul alakítsák át a szövetségi, a cseh és a szlovák kormányt, teremtsék meg az objektív tájékoztatást, a KB-nak legyen állandó sajtószóvivője. Urbanek felkérte Adamec szövetségi és Pitra cseh kormányfőt, tegyenek javaslatot az új szövetségi és cseh belügyminiszter személyére. A főtitkár szerint a reformokat tekintve Csehszlovákia hasznosítani kívánja a Szovjetunió és más szocialista országok tapasztalatait, de a problémákat a saját feltételeinek megfelelően kell megoldania.

A megújulást szorgalmazó Polgári Fórum politikai programja hangoztatja: a törvényhozási, végrehajtó és bírói hatalom egy, szinte kizárólag CSKP-tagokból álló szűk csoport kezében összpontosult és ezzel a jogállam alapjait forgatták fel. A központi direktív gazdaságirányítás láthatóan megbukott, az ígért gazdasági mechanizmus bevezetése lassú és nem kísérik a nélkülözhetetlen politikai változtatások. E problémákat személycserékkel megoldani nem lehet. Demokratikus jogállamot kell teremteni, új alkotmányra van szükség, amelyet egy újonnan létrehozott törvényhozó testületnek kell jóváhagynia, az egész társadalmi rendszert a jogállamiság elveivel kell összhangba hozni.

A Fórum a politikai rendszer alapvető, alapos és tartós megváltoztatá-

sát, a demokratikus intézmények megújítását vagy újjáalakítását követeli, valamint azt, hogy egyenlő feltételeket biztosítsanak a szabad választásokon az összes létező és megalkotandó politikai párt számára. Ennek az a feltétele, hogy a CSKP mondjon le az alkotmányban rögzített vezető szerepéről és a sajtó monopolizálásáról. A Fórum meg kívánja őrizni Csehszlovákia föderatív elrendezését és azzal számol, hogy az ország betagozódik az európai integrációba. Ugyanakkor meg akarja vizsgálni azokat a megállapodásokat, amelyeket egyes vezetők túlzott ambíciói következtében kötöttek meg. A gazdaságban bürokratikus beavatkozások által el nem törzített, fejlett piacot akarnak létrehozni. Ehhez meg kell szüntetni a mai nagyvállalatok monopolhelyzetét és a különböző tulajdonformák egyenrangúságának biztosításával valódi versenyre kell lehetőséget adni.

Az államnak továbbra is pótolhatatlan szerepe lesz. Biztosítani kell a gazdaság működését azonos feltételeit mindenki számára és makroekonomiai szabályozó politikával kell korlátok közé szorítani az inflációt, a külföldi eladósodást és a munkanélküliséget. A Polgári Fórum elképzelése szerint a széles körű szociális ellátáshoz nagy mértékben hozzájárulhatnak az egyházak, a települések, a vállalatok, az állami és önkéntes szervezetek. A programban jelentős szerepet foglal el a környezetvédelem. A tervezet a népgazdaság alapvető strukturális változását is célul tűzi ki. Az alkotmány módosításával az oktatásügyben fel kívánja számolni az állam monopóliumát és szabad művészeti, irodalmi életet követel. A szovjet külügyi szóvivő szerint a csehszlovákiai változások nyomán sor kerülhet a Szovjetunióban az 1968 augusztusi beavatkozás hivatalos ártérkézésére. Gremitskih hozzátette, nem csak a Szovjetunióknak kellene megtennie ezt a lépést, hanem a beavatkozás minden résztvevőjének, és azoknak a csehszlovák politikásoknak is, akik annak idején, magukat a „nemzet egészséges erőinek nevezve”, kérték a Varsói Szerződés beavatkozását.

A csúcs és Kelet-Európa

A Gorbacsov-Bush csúcstalálkozón nem lehet korlátokat szabni a kelet-európai fejlődésnek, hangoztatta Ridgway, a Bush-kormány tanácsadója. Kifejtette, hogy a hétfői csúcstalálkozó a kelet-európai fejlemények miatt különösen fontosá vált. Több lesz a tervezett „ismerkedésnél”, de Európának nem kell aggódnia, hogy a feje fölött hoznak döntéseket. Kelet-Európa fejlődésének bizonyosan nem lehet gátat szabni, Washington a maga részéről semmiképp nem fog erre törekedni, hangsúlyozta. Véleménye szerint egyébként Mikhail Gorbacsov helyzete szilárd, „szilárdabb, mint egyesek gondolják” – célzott a nézetével ellentétes washingtoni véleményekre. A szovjet vezető pozícióját a kelet-európai változások nem fenyegetik, a fő gond a Szovjetunió gazdasági helyzete. E szempontból fontos, hogy a csúcstalálkozó várhatóan lendületet fog adni a haderőcsökkentési tárgyalásoknak, várható, hogy jövőre megszületik a megállapodás a bécsi tárgyalásokon. A leszerelésnek párosulnia kell sikerekkel a szovjet gazdaság átalakításában, mondta.

Ridgway rámutatott: az amerikai kormány adott esetben nem szólna bele a kérdésbe, ha például Magyarország semlegesítésre törekedne: washingtoni nézet szerint ez a szövetségi partnerekre tartozik, azoknak kell arról tárgyalniuk. Egyébként, tette hozzá, „lehetnek időszakok, amikor többet fenntartani a katonai szövetségeket, hogy szilárd keretet nyújtsanak a változásokhoz” – célzott a jelenlegi helyzet megítélésére. Ridgway, aki korábban országának nagykövete volt az NDK-ban, határozottan elhárította azt a gondolatot, hogy időszerű kérdés lehetne a német újraegyesítés. Az egység ügye hipotetikus, hangoztatta: mindkét ország népének elhatározása kell és – amint az NSZK-kormány is kinyilvánította – az európai szomszédok véleményét is figyelembe kell venni. Ezért semmiféle „nagy lépéseket” nem vár a német kérdésben.

A belső reformok végrehajtása időszerű, az egységről való beszéd csak elvonná a figyelmet az elvégzendő feladatokról, mondta.

Szaharov javaslata:

Ne az SZKP vezessen

Szaharov az SZKP monopolhelyzetének megszüntetését követelte, azzal érvelve, hogy egy ilyen lépés elősegítené a perestrojka visszafordíthatatlanná tételét. A Nobel-békedíjas szovjet akadémikus azt mondta: „Semmissé kellene tenni a szovjet alkotmány 6. cikkelyét, amely kimondja a párt vezető szerepét, mert ez alkotmányosan elfogadhatatlan, nem demokratikus és csökkenti a párt presztízsét”.

Szerinte a nép egyre kevésbé bízik az ország vezetőiben, s ezen a kormányoknak a jelenlegieknél radikálisabb szociális, politikai és gazdasági intézkedésekkel kellene változtatnia. A rendkívüli állapot bevezetésének lehetőségét a tudós nem zárta ki, de a hatalom konzervatív szárnya szempontjából ezt „öngyilkos manővernek” minősítette.

A VILÁG HÍREI

– Varsóba érkezett Simon Peresz, aki hivatalos jellegű tárgyalásokat folytat a lengyel kormány képviselőivel, találkozik Mazowiecki kormányfővel, Jaruzelski köztársasági elnökkel és a lengyelországi pártok vezetőivel.

– A Varsói Szerződés tagállamai Honvédelmi Miniszteri Bizottságának kedden Budapesten kezdődő 24. soros ülésére hétfőn délután Budapestre érkeztek a résztvevők.

– Négy évtizedes szünet után, hétfőn felújította tevékenységét a Bolgár Szocialista Demokraták (egyesült) Munkáspárt. A végrehajtó bizottság a Szocialista Internacionálé tagjának tekint a pártot, az újbóli működéséről mind Brandot, az Internacionálé elnökét, mind Petar Mladenovot értesítették.

– Közvetlenül a szovjet-amerikai csúcstalálkozó után, december 6-án, egynapos szovjet-francia államfői találkozóra is sor kerül Kijevben. Központi téma a közép- és kelet-európai társadalmi, politikai átalakulása lesz. A két ország közös véleménye az, hogy az európai stabilitást meg kell őrizni, a kiszámíthatatlan következményekkel járó fejleményeket meg kell előzni.

– Negyvenegy évi gerillaharc után a Malajziai Kommunista Párt formálisan is beszünteti a Chin Peng vezette fegyveres harcot. A malajziai miniszterelnök hétfőn jelentette be, hogy a megegyezést szombaton írja alá Chin Peng, a kommunista párt gerillamozgalmának a vezetője.

– Hágában Cheney amerikai védelmi miniszter hétfőn arra szólította fel a Szov-

jetuniót, hogy az új helyzetben a bécsi leszerelési tárgyalásokon a javasoltnál nagyobb mértékben csökkentse a kelet-európai országokban, saját határain kívül állomásozó erőit. Jelezte, hogy ezt az amerikaiak is készek lennének hasonló lépésekkel viszonzni.

– Az NSZK kész arra, hogy támogassa a szovjetunióbeli közellátási problémák áthidalására irányuló erőfeszítéseket – mondta Klein kormányzó.

– Nyers Rezső üdvözölte Urbaneket, a CSKP új főtitkárát, s kifejtette: őszintén reméli, hogy az átalakulási folyamat kiteljesedésének eredményeként tovább erősödni fog a két országot, népet és az egyenjogú nemzetiségeket összekötő, kölcsönösen előnyös kapcsolat.

Pozsgay Imre szerint:

Egy komplexust oldottak fel

Az előzetes választási eredményről Pozsgay Imre államminiszter hétfőn nemzetközi sajtókonferencián számolt be. Elmondta, hogy tájékoztatóján már a végleges választási eredményeket szeretne volna ismertetni a sajtó képviselőivel, az adatok véglegesítése azonban még a délutáni órákban is tartott, Pozsgay Imre mégis vállalkozott az eredmények rövid elemzésére. A népdöntésének következményeit értékelve a maga részéről a hátrányok közé sorolta, hogy késlekedhet a szilárd intézményrendszer kiépítése Magyarországon, a politikai stabilitáshoz vezető út pedig göröngyösebbé válhat, mint ezt korábban gondolták. Előnyéhez tartozik azonban, hogy az állampolgárok közvetlen tapasztalatokat szerezhetek döntéseik szabad alakításában, ami a szabad választások előkészítéséhez, begyakorlásához nagy segítséget ad. További haszon: a népszavazást kezdeményező pártok megszabadulhatnak attól a komplexusuktól, hogy Magyarországon valamiféle kommunista-hatalomátmentés megy végbe. Mostantól fogva a népszavazás teremtette politikai menetrend szerint zajlanak a változások. Az egyik legfontosabb tapasztalat az, hogy míg Kelet-Európa számos országában százezrek tüntetnek az utcán, addig Magyarországon a nép az urnák előtt fejezheti ki akaratát. Az államminiszter úgy vélte: az MDF nem tekinthető vesztesnek a népszavazásban, mert nagyon magas volt a távolmaradók aránya. Az MSZP sem vesztes, mert az első kérdésre adott NEM-szavazatok kiugró aránya még a referendum kezdeményezőit is meglepte. A maga részéről leszögezte: továbbra is az MSZP elnökjelöltje marad. Kampányának kezdetével azon-

ban megvárja a népszavazás eredményének országgyűlési jogi értelmezését, illetve azoknak a szabályoknak a kimunkálását, amelyekkel a parlament megszabja a kampányban követendő magatartást. Bár a személyére vonatkozó konzekvenciák számbavételére még nem jutott ideje, eddigi pályafutása alapján szerencsésnek tartja magát, hiszen olyan tettek fűződnek nevéhez, amelyekből kevés jut egy emberre. Továbbra is a közélet „robotosa” kíván maradni. Bármilyen legyen is a poszt, amit rábíznak, képes azt eredményesen el látni. Politikai tevékenysége és elnöki jelöltsége között egyébként sincs közvetlen összefüggés – mutatott rá Pozsgay Imre –, elvégre akkor sem volt elnök, amikor 1956 átértékelését kellett kicsikarni, illetve amikor a pártállam lebontása volt a feladat. Tevékenységét továbbra is ilyen irányban kívánja folytatni. Ami a maradék három kérdést illeti, az ezekre adott IGEN-fel-eletek azt bizonyítják, hogy az Országgyűlés helyesen döntött. Ehhez persze nem kellett volna népszavazást tartani, de a referendum most bizonyítja, hogy a nép akaratát fejezte ki a parlament.

Pozsgay Imre elismerte, hogy csökkentek esélyei az elnöki poszt elnyerésére azzal, hogy az Országgyűlés dönt majd e tiszt betöltéséről. Így ugyanis az elnöki szék elfoglalása alku tárgya lesz, s egy alkuban „ki tudja, milyen koncessziókat kell tenni.” A politikus ugyanakkor határozottan leszögezte: nem kötött előzetes alkut, s bárhol alakuljanak is a körülmények, elveinek, személyes meggyőződésének határát nem lépi át; a jövőben is szuverén módon tevékenykedik.

Az igen-párti négyek

Parlamenti választási szövetség is?

„Választási győzelmet kell bejelentenem” – kezdte a négy párt sajtótájékoztatóját Freisinger Jenő. A Kisgazdapárt szóvivője rámutatott: vasárnap a magyar nép győzött, mert bebizonyította, hogy nem fásult bele az eddigi politikai küzdelmekbe, és saját kezébe kívánja venni sorsa alakítását. Erre utal a csaknem 60 százalékos részvétellel. Az aktivitás azt is jelzi, hogy az állampolgárokat semmilyen párt, semmilyen Országgyűlés nem zavarhatja meg, és csakis a népet meghallgatva lehet a nép nevében politizálni. A szavazólapon szereplő második, harmadik és negyedik kérdésre adott igenek elsőprő többsége pedig azt mutatja, hogy a nép egyértelműen a múlt ellen voksolt. Az első kérdésre adott „igen” és „nem” válaszok szoros alakulása minden politikai erőt eddigi politikájának végiggondolására kényszerít. A szavazók számára pedig olyan tanulsággal szolgál, hogy a másként voksoló nem ellenség, s tisztelni kell a véleményét. *Pető Iván*, az SZDSZ ügyvivője is kiemelte: egyértelmű győzelemnek tekinthető a népszavazást kezdeményező pártok számára, hogy a szavazópolgárok többsége elment szavazni és nyilvánította véleményét. Az államfő megválasztására vonatkozóan tulajdonképpen két kérdés szerepelt a szavazólapon – fejtegette *Pető Iván*. Míg a népszavazást kezdeményező a választás időpontjára kértek véleményt, az Országgyűlés magyarázata pedig a módjára vonatkozott. Ezzel is magyarázható az első kérdésre adott válaszok szoros eredménye. A szabaddemokraták ügyvivője rámutatott: miután a sajtóértekezlet idején a végleges eredmény még nem ismert, tisztább lelkiismerettel fogalmazhatja meg az SZDSZ indítványát. Nevezetesen: a szoros eredmény ismeretében megoldás lehetne, ha a parlament elfogadna egy kiegészítő módo-

sítást az alkotmányban arra, hogy az állampolgárok a szabad parlamenti választások után közvetlenül választassák meg a köztársasági elnököt. Ez tisztességes megoldás lenne, s nem vetődhetne fel probléma azzal kapcsolatban, hogy a kétfajta kérdés közül mire voksolt a lakosság valójában – fűzte hozzá *Pető Iván*. (A sajtótájékoztató befejezése után érkezett a nem hivatalos értesülés, miszerint az 1. kérdésre az „igen” válaszok kerültek minimális többségbe.) *Pető Iván* megerősítette, népszavazás elrendelését kísérő technikai gondok és jogilag is támadható hibák ellenére sem fogják a végeredményt megkérdőjelezni. *Tirts Tamás*, a FIDESZ választmányának tagja hangsúlyozta: a magyar nép bebizonyította, hogy tud élni a demokrácia egyik legalapvetőbb intézményének, a népszavazásnak a lehetőségével. Ő is szólt arról, hogy bár a népszavazás előkészítése nem volt megnyugtató, hiszen részhibák mutatkoztak, alapvetően a referendum egészének tisztasága nem kérdőjelezhető meg. *Csurdi Sándor*, az MSZDP országos választmányának tagja szerint a Magyarországon első ízben megtartott népszavazás történelmi jelentőségű, és új korszak nyitányát jelenti. Majd arról szólt, hogy az elmúlt hónapokban a hazai politikai életben két tábor erővonalai alakultak ki: egy progresszív, amelybe a jelenlévő négy párt tartozik, illetve egy konzervatív, amely bojkottra szólított föl. Végleges felállás azonban nincs, mivel mozgások még elképzelhetők. *Csurdi Sándor* rámutatott: az SZDP nagyon bízik abban, hogy a négy párt mostani szövetsége a választásokra megerősödik. Végül elmondta: a referendum is jelezte az állampolgárok, hogy a szabad parlamenti választásokon tényleg lehetőségük van a választásra, és szavazataikkal az ország jövőbeni útjának befolyásolására.

Népszavazásunk a külföld szemével

(folytatás az 1. oldalról)

A hírügynökségek több előzetes jelentésben magyarították a magyar belpolitikai helyzetet, a tétet, a demokratizálódás stációit. Vasárnap pedig – menetközben – nem hiányoztak a „színesek”: a tudósítók az emberek véleményét idézték, s magyar politikusokét, vezetőkéit. Szavazás Magyarországon – anno 1989. Magyarországon bevonult a választási tudósítások történelmébe. Igazi „választási hangulat” volt – ez tükröződik a nyugati jelentésekből: komolyan vették a demokratikus átalakulás eme látványos fordulóját és érzékeltették, véleményük szerint Magyarországon is komolyan veszi azt, amiről hónapok óta beszél, amit hónapok óta ígér. A népszavazás eredményéről lehet vitázni, a népszavazás tényéről nem érdemes; törvény döntött felőle. A Magyar Köztársaság népszavazási ösbemutatója sikeres volt – a finomítás ráfér.

„Az első szabad választás”, „A demokrácia premierje” – ilyen címekkel számoltak be hétfőn a főbb francia la-

pok a vasárnapi népszavazásról. A Le Figaro azt elemzi, hogyan befolyásolhatja majd az eredmény Pozsgay elnökke választásának esélyeit. A lap szerint most mozgósítania kell a közvéleményt a választásra, bele kell vetnie magát a küzdelmekbe. „Sikerrel vette az első akadályt, sikerült megvalósítania a párt brutális átalakítását ahhoz, hogy elfogadható partner legyen... Most jön a második akadály: nélkülözhetetlen partnerré kell tennie a pártot – s ez legalább olyan veszélyes feladat, mint az első, még azok számára is, akik fenn tudtak maradni a hullámok tetején.” Az üzleti körök lapja, a Les Echos úgy vélekedik, hogy „az új magyar szocialisták, akik tegnap még kommunisták voltak, s továbbra is hatalmon vannak...”, reméli, hogy az ellenzék kaparja ki számukra a tűzből a gesztenyét” – azzal, hogy az ellenzék a látszat szerint nem bízik a népben, nem akar közvetlen népszavazással elnököt választani. „Az új szocialisták, akik nyugodt légkörben kezdték meg önmaguk megreformálását, most gyorsan válnak mes-

terre abban is, hogy megnyerjék maguknak a többieket is. Pozsgay győzelme lehetővé tenné a régi kommunistáknak, hogy megtartsák a hatalom egy részét a demokratikus Magyarországon is, amelynek megteremtéséhez, s ezt nem szabad elfelejtenünk, ők maguk adtak komoly biztosítékokat.”

Az Írószövetség újjáalakult választmánya egyetért a kormánynak azzal a döntésével, hogy megszüntette a Magyar Televízió és a Magyar Rádió pártállami irányítását és a most létrehozott felügyelő bizottsággal széles körű társadalmi ellenőrzést valósít meg. Ezt a döntést első lépésnek tekinti ahhoz, hogy a rádió és a televízió a nemzeti tulajdonába kerüljön át. A választmány a televízió és a rádió felügyelő bizottságába tagként Cseres Tibor Kossuth-díjas író jelöli.

Létrejött a költségvetési intézmények munkaügyi érdekegyeztető tanácsa. Az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatalban elmondták, hogy a tanács az 1990-es bér- és munkaügyi kérdések tárgyalásával ideiglenes ügyrend alapján kezdi meg működését. A tanács a költségvetési intézményekkel kapcsolatos államháztartási kérdésekben konzultációs, a bér- és munkaügyi politikát érintő döntéseknél pedig alkufórumként működik majd. Felső szintű, országos érdekegyeztető intézményként hangolják össze a kormányzati szervek, a költségvetési szférában működő szakszervezetek, a tanácsai és társadalombiztosítási önkormányzatok, valamint a kamarai képviseletek érdekeit. Ajánlásaikkal, állásfoglalásaikkal befolyásolni, illetve helyettesíteni kívánják a kormányzati döntéseket, hozzájárulva a megalapozottabb bér- és munkaügyi politikához. Az érdekvédelem intenzíven támogatja a jobb tárgyalási pozíciókat jelentő költségvetési területeken dolgozóknak is. Nagyobb esélyük van így ezeken a bérben igen elmaradott munkaterületeken arra, hogy elérjék a munkaerőpiacon kialakuló kereseteket.

„Járandóságukról” lemondtak, hogy megvásárolják...

December 2-től – Magyar Nők Lapja

Kamikázéakciónak számít ma még, példaértékű a honi sajtóban a Nők Lapja kollektívájának elszakadása a lapgazdától. A megvívott csata után Révai Valériával beszélgettünk:

– Egyértelmű volt az a döntés, hogy a Nők Lapja függetlenedni akar a nőszövetségtől. A lapgazda nemcsak azzal érzékeltette szerepkörét, hogy számunkra elfogadhatatlan gazdasági társulást próbált ránk kényszeríteni, részvénytöbbséget kötött ki magának, kizárva ebből a szerkesztőséget, hanem beleszólt is igényelt a szerkesztőségi munkába. Egy 600 ezer példányszámú lapot ne dirigáljon, vezényeljen kézzel olyan társadalmi szövetség, amelyik nem alulról építkezik, hanem a vagyont átmentette, nincs tömegbázisa. Olyan szervezet, amelynek 40 tagszervezete és néhány száz egyéni tagja van, nem képviselheti az egész magyar női társadalmat. Azzal együtt, hogy elfogadom a nőmozgalom megújulását, szép programjukat...

– Ebből a bizonyos átmentett vagyomból mennyit jutottak volna a szerkesztőségnek vagy a lapkiadónak, amit méltánytalannak tartottak?

– Konceptiójuk szerint sem a szerkesztőségnek, sem a kiadónak nem jutott volna a vagyomból. Ráadásul olyan személyt tettek volna meg egyéni ügyvezető igazgatójának, aki munkáltatói jogokat gyakorolt volna felettünk. Ez sokkolta a munkatársakat. Ma nagyon résen kell lennie a szerkesztőségeknek, igaz, nekünk megvolt az a helyzeti előnyünk, hogy nyereséges vállalkozás voltunk, kiállt mellettünk a kiadó. Ha ráfizetéses lett volna a lap, akkor a nőszövetség ugyanúgy megszüntette volna, mint a DEMISZ a Magyar Ifjúságot. Ránk szükség volt, mert pénzt hoztunk, állami támogatást nem kapnak, a tagdíjuk fűtés-világításra sem lenne elég, nem-hogy kínai, ausztráliai utakra. A régi reflex alapján biztosítani próbálták ezeket a csordogáló pénzeket. Ami saját érdekük szerint érthető, de morálisan hogy ítélték meg, bízunk a közvéleményre...

– Hasonlóképpen etikailag megkérdőjelezhető, hogy megpróbálták lefizetni a Nők Lapja munkatársait.

– A nőszövetség fizetésemelést ajánlott az új főszerkesztővel. Megkérdeztem akkor Wágner Ferencet, a hírlapkiadó igazgatóját, a lapgazda hogy-hogy újabban figyel erre és hogyan lett pénz hirtelen? A válasz: a szövetségnek 14 millió forintot kellett volna kapnia idén az MSZMP KB korábbi határozata alapján (!), amiből 10 milliót már eddig kifizetett a vállalat, a fennmaradó 4 millióról lemondtak annak fejében, hogy a fizetésemelést azonnal hajtsa végre a vállalat. Saját „járandóságukat” áldozták fel azért, hogy megvásárolják a szerkesztőséget. Ezt hadd ne minősítsem. Csakúgy azt az állítást – a nőszövetség részéről –, hogy a Nők Lapja ráfizetéses. A vállalat vezetője azt erősítette meg, hogy több mint 14 millió forint nyereség várható az év végére.

– Feltételezhető, hogy nem újkeletű ez a konfliktus a volt lapgazdával.

– A nőszövetség és elődje, a Magyar Nők Országos Tanácsa szerette volna, ha kevésbé politikai lapot csinálnánk. Érdeklük, hogy minél magasabban tartásuk a példányszámot, bár ez a lap most is nyereséges. Korábban konfliktusaink a lapgazdával nem voltak, mert egész más sajtóirányítási struktúra élt. Lényegében az egész magyar sajtó az MSZMP KB agitprop. osztályának irányításával működött. A főszerkesztő volt a főcenzor, és minden munkatársban működött egy öncenzúra. Amikor három évvel ezelőtt főszerkesztő lettem, azt kértem a kollégáktól, hogy próbálják ezt az öncenzúrát magukban leépíteni. Olyan újságot csináljunk, amelyikben érződik ez a társadalom, az, hogy az emberek hogy érzik magukat, miként gondolkoznak. Ha valaki 50 év múlva fel lapozza a Nők Lapját, ne csak azt lássa, hogy az emberek elváltak, nem születtek gyerekek, hanem azt is, miért nem vállaltak gyereket. Mert nem volt lakásuk, nem tudtak megélni, bizonytalannak érezték jövőjüket. Politikusabbá vált ez a 40 éve jól bejáratott tradicionális lap, amely valamikor olyan volt, mint egy kényelmes papucs, valami módon a civil társadalmat pótolta. Ezek a politikusabb, igazabb hangvételű írások volt az elbizonytalanítottak: már a Nők Lapja is politizál? De nem lehet nem tudomásul venni, mi zajlik az országban.

– Azt már tudjuk, kivel nem, de milyen partnerekkel kívánunk egy új lapot szerkeszteni?

– A kiadó egyelőre vállalta a kiadást és megígérte, később gazdasági társulássá alakulhatunk át, esetleg külföldi partner bevonásával. Nem sietjük el a döntést, szeretnénk nem nagy ár-emeléssel nagyobb oldalszámú lapot csinálni. A szerkesztési gondokat nem részletezve, olvasóinknak szeretnénk fogódzót, ötleteket, hasznos tanácsot adni a mindennapi életükhöz. Tele vagyunk ötletekkel, egy 64 oldalas lapban tíz oldalt hirdetésnek szánunk, tehát nem lenne szükség túl magas ár-emelésre.

– A nőszövetség kijelentette, hogy lapot indít, a Nők Lapjának nevet kell választania. Döntöttek már?

– A Magyar Nők Lapja nevet választotta a szerkesztőség demokratikus szavazással. 1938-ban jelent meg egy ilyen nevű lapelőd Pap Jenő szerkesztésében. Jó néhány éven keresztül rangos irodalmi témákkal is jelentkezett, olyan nevek írtak a lapba, mint Márai Sándor, Izsóki Margit, jól használható színvonalas divat-, kézimunkaanyaggal készült. Reméljük, a cégbíróság bejegyzi, és nem lesz bírósági per, nem vitatják el tőlünk ezt a nevet. December 2-től új néven – azonos áron – jelenik meg a lap, december 9-i számban megjelenő nyilatkozatot kitöltve, korábbi előfizetőink automatikusan megrendelőinkké válhatnak.

Takács Zsuzsa

A pápai repülőparancsnok szerint:

Néhány tegnapi lap bő terjedelemben foglalkozott a péntekről szombatra virradó éjszaka folyamán észlelt „dunántúli furcsa fényjelenségekkel”, s bár nem kommentálták az esetet, az MTI munkatársának tudósítása arra engedett következtetni, hogy a meteorológusok és más éles szeműek bizonyos ufókat (azonosítatlan repülő tárgyakat) láthattak az égbolton. Az egyik legilletékesebb „szakember” véleményét kérdeztük meg az ügyben: Kositzky Attila ezredesét, a pápai repülőparancsnokát.

– Semmiféle idegen repülő tárgyat nem észleltünk a jelzett időben, pénteken este tíz óráig a szokványos kiképző repüléseinket végeztük – jelentette ki Kositzky ezredes. – A fényeket természetesen mi is láttuk, ezek magyarázata azonban teljesen prózai. Pénteken ugyanis annyira tisztult a levegő, hogy rendkívül messzire el lehetett látni, a Bakony fölött repülve kétezer méter magasból például tisztán ki lehetett venni az Erzsébet-híd és a Nagykörút fényeit. A Ferihegyről felszállt utasszál-

„Szó sem volt semmiféle ufóról!”

lító repülőgépek jelzései hatvan-hetven kilométerről is láthatóak voltak, tehát ezekről gondolhatták egyesek, hogy ufót észlelnek. A későbbiekben északról egy felhőtömb érkezett a légterünkbe, amely visszatükrözte a közeli nagyvárosok fényeit: Budapestét, Komáromét, Győrért, Pozsonyét és Bécsét, ezek voltak az „álló ufók”. Rendkívül ritkán alakulnak ki ilyen légköri viszonyok, most összejöttek. Ráadásul láthatóak a megfigyelők a mi gépeink villódzásait, ami a hajtóműveink üzemmodváltásainak a következményei voltak. Engedély nélkül repülő hőlégballonok előfordulhattak volna esetleg a térségben, ezek teljes hiányáról viszont én magam bizonyosodtam meg, amikor gépemmel végignézttem a légteret. Vagyis egészen biztos, hogy sok érdekességet megfigyelhettek a Dunántúl felett pénteken az ezzel foglalkozók, ufót azonban biztos, hogy nem – fejezte be a beszélgetést Kositzky ezredes.

–wagner–

A FIDESZ gazdasági szabadelvűsége

Liberális elveket kíván meghonosítani a gazdaságban a FIDESZ. Dr. Urbán László közgazdász-politológus, a FIDESZ gazdaságpolitikai bizottságának vezetője szerint a szabadelvűség mellett a dolgozói érdekvédelemre, a szociális biztonságra is gondolnak.

– Önök a ráadásmunkát vállaló, öntevékeny embert vélik a gazdaság motorjának. Tehát az eddig is kizsigerelt embereket akarják tovább szípolozni?

– Ha a gazdaság bajban van, ráadásterheket kell vállalni. A nép bölcsessége is azt mondja ezzel kapcsolatban: azt a lovat ütök, amelyik húz. Az eddigi rossz intézményrendszer – mely gazdaságunkat szétzilálta – lassan megszűnik, s kialakítunk egy jobb intézményrendszert. De ez önmagában nem művel csodákat. Kellenek a motivált, érdekelté tett emberek is.

– Azaz, aki eddig 12–14 órát dolgozott, az most dolgozzon 15–16-ot?

– Semmiképpen! Főleg nem a mostani állami munkahelyeken.

– De mindenképp többletmunkát kell végeznie valahol!

– Nem a többletmunkát, hanem a többletjövedelem-szerzést tartom fontosnak. Mégpedig lehetőleg kevesebb munkával. Tehát az emberek jobb minőséggel és ötletekkel kereshessenek többet. Évek óta együtt élünk a köznapi inflációval. Az ár-emelésekkel és a hiánnyal. Amitől én félek, az a lengyel és jugoszláv típusú hiperinfláció. Húsz százalék körül tartunk, s ez már olyan határ, amikor felgyorsulhat ez a tendencia. Félek, hogy a szakszervezetek kiharcolják a béreindexálást, az automatikus béremelést. Ez automatizmusa beindítja az inflációs spirált. A kiáramló többletbér húzza tovább az inflációt, anélkül, hogy a gazdasági szerkezet változna. A jelenlegi árrendszer sajnos valóban nem piaci értékrendet tükröz. A kirívóan gazdaságtalan termelés mégis jelzi, hol kell kezdenünk a leépítést. Többek közt a vaskohászatban. Nem biztos, hogy érvé-

nyesülne a „dominóelv”. Lehet, hogy csódsorozat helyett rövidülne a sorbanállítás. Az eddig alkalmazott mentőakciók nyomán a sorok csak nőttek. Vállalni kell bizonyos kockázatot, enélkül nem lesz változás.

– A FIDESZ a szakszervezetekben látja a változás egyik fő ellenlábását. Miért?

– A béreindexálással, amelyet ők szorgalmaznak, s az ennek nyomán nekilendülő hiperinflációval jóvátehetetlen károkat szenvedne a magyar gazdaság.

– Tehát Önök a liberalizmust nem kívánják párosítani erős érdekvédelemmel?

– A klasszikus szabadelvűség megjelenése érdekvédelem nélkül is. Mi azonban a modern liberalizmust valljuk. Azaz kulcskérdésnek tekintjük a hatáson érdekvédelmet. Ámde nem ágazati alapon – melyen a mai hivatalos szakszervezetek főleg –, hanem szakmain. Az ágazati szerveződés viszont a szakma becsületét tágabb távlatokban próbálja védeni, nem feltétlenül egy-egy ágazathoz kötözve. Elsősorban vállalati szinten kellene akciókat kezdeményezniük. A felszámolandó üzemekben a munkásokat az ingerli föl, hogy látják; a menedzserek – akik a szabályozókön kívül felelősek a csődért – óriási jutalmakat vesznek fel vagy kedvezményes nyugdíjba távoznak.

– Ezzel feszültséget kelt a szakszervezet, de min segítené?

– Elő kellene segíteni a dolgozók részvényhez juttatását. Kapjanak hitelt, melyből felvásárolhatják az értékpapírok egy részét. A hitelt aztán a nyereségrésztől törleszthessék, s így fokozatosan váljanak saját cégük rész tulajdonosává.

– Azaz le kell váltani a köztulajdont?

– Nem a köztulajdont, hanem az állami tulajdont, s nem leváltani kell, hanem korlátozni. Az a fajta tulajdon, amelyben a dolgozók a vállalatukat részvényesként birtokolják, a köztulajdonnak az egyik legvonzóbb s leghatékonyabb formája.

(MTI-Press) Molnár Pál

Dátum vitaiskola

Vezeti: dr. Bóra Ferenc

Vitavezetés problémamegoldással és együttműködéssel

zavarok keletkeznek. Kérdései akkor helyesek, ha mindenki számára érthetőek, gondolkodásra mozgósítanak, színvallásra, véleménymondásra sarkallnak, erőfeszítést váltanak ki. Lényeges, hogy jó pillanatban történjen a kérdésfeltevés. „Ha a vitamenetnek kirajzolódó logikája van – fogalmazza meg véleményét Zrinszky László –, a résztvevők jobban tudnak kérdezni. Ha maga a vitavezető erősen a lényegre tör, példájával is kormányozza a résztvevők szellemi aktivitását.” Ha létre tudja hozni a problémahelyzetet, a vitapartnerek célratoróbbak lesznek. A probléma a vita által tanulmányozandó valós világ egy darabja. A vitavezető beavatkozó irányítása úgy valósulhat meg a vita kapcsán, hogy a probléma megfogalmazását a vitafelek reálisan végzik el, s elfogadható és kivitelezhető megoldásra teremtenek lehetőséget.

A problémában pontosan kijelölendők a célok, a vizsgálódás határai, a feltételezések, a kezdeti megközelítések. Hibák is előfordulhatnak a problémák megvitatásában, ezek a következők: hanyag problémamegfogalmazás, célok és korlátok kritika nélküli elfogadása, nehézségek lebecsülése, előítéletek, bizonytalanságok helye-

len kezelése, túlzott magabiztosság, az egyszerűség feladása. A problémamegoldás buktatóinak a felsorolásából is kitűnik, hogy a vitavezető felelőssége nagy, hiszen olyan csomópontja van a vitának, amelyet biztos tudással és ítélőképességgel tud csak korrigáló útmutatást adni a vitában résztvevőknek.

A vitavezető és a résztvevők megnyilatkozási arányára még becslést sem szabad megkockáztatni. Az arány függ: a résztvevők tudásától, szándékaitól, hangulatától, a témával kapcsolatos nézeteiről, az összeszokottságtól, a vitában való jártasságtól. A vitavezetőnek ügyelnie kell, hogy a lényeges kérdések ne maradjanak felderítetlenül, a vitázók ne kalandozzanak el a témától, tapintatosan vonja be a passzívokat a vitába, mondandója rövid és tömör legyen (ne legyen terjengős), segítse elő a vélemények ütköztetését, de zárja ki a személyeskedést. A vitavezető vezető szerepet tölt be a vitában, hol lassítja (mélyíti, részleteiben kimunkáltatja), hol gyorsítja (tömöríteti, lényegre koncentráltat) a vitafelek közreműködését. A vitavezetők különösen a „hólpontokon” legyenek képesek átrendíteni a vitát, és állásfoglalásra készíteni a vitázókat.

Együttműködés a vitában azt jelenti, hogy a vitavezető őszintén érdeklő-

dik a vitafelek véleménye iránt, azokat is felkéri az állásfoglalásra, akik visszahúzódnak. Mérlegeli és mérlegelteti az adatokat, tényeket, információkat, érveket és bizonyításokat. Engedi és elősegíti, hogy a jó döntés érdekében a vitapartnerek az igazságról győzzék meg egymást. Másokat meggyőzni tulajdonképpen nem azért nehéz, mert hiányzik az álláspontunk kifejtéséhez szükséges tudásunk, vagy nem vagyunk elég vakmerőek képességeink kiaknázásában. Ami mások meggyőzésében tulajdonképpen nehéz, az a másik személy észjárásának megismerése és szavainak ehhez való igazítása.

Az együttműködés a vitákban a közeljövőben – és méginkább a távolabbi időkben – nem merülhet ki az el-lenzékiségben. Az új helyzetben nem elég felismerni a hibákat, s kinyilvánítani az elégedetlenséget. A problémák, a gondok megszüntetésén fáradozva – önként vállalt feladatokat teljesítve, együttműködve juthatnak el a vitázók a politikai, gazdasági, kulturális kérdések megoldásáig.

Ebben – a korábbiakhoz viszonyítva – magasabb követelményeket támasztó helyzetben – a szembenállás helyett az együttműködés, a külső bírálói szerepe helyett az együttes tevékenységvállalás vezethet célhoz. A vita hatásrendszerében a tartalmi kérdésekre irányuló együttműködésben biztosítandók: az értelmezések, a körülírások, a magyarázatok, a kérdésfeltevések, a kételyek, a problémák megoldására törekvések, az áttekintések, az összehasonlítások, az összevetések, a folyamatlevezetések, a személyes tapasztalatok logikus feltárása, a vitában való őszinte megnyilatkozás.

Az egyre gyakoribbá váló vitáink kiemelt szereplői a vitavezetők. Kérem az Olvasókat, fogadják el azokat az információkat, melyeket a problémamegoldásokat és vita keretében kialakítandó együttműködések irányító vitavezetőiről kívánok mondani.

Eredményes a vitavezető tevékenysége, ha a vitafelek meggyőződnek a hozzáértéséről, jóindulatáról és célratorósáról. „Hozzáértésének annál nagyobb kell lennie, minél alacsonyabb szintű az adott környezetben a vitázók általános színvonala” – írja A. Szalai Katalin. Ez azt jelenti, hogy a vitát irányító személy a vita céljainak ismeretében, megoldásokhoz vezető feladatok megkeresésében, a végrehajtás reális prognózisában, a módszervariációk célravezető kiválasztásában társai bizalmát kell hogy élvezze. Pontos tényekkel kell rendelkeznie a vitázók tájékozottságáról, érzelmeiről és szándékairól, összetételéről, felkészültségéről.

Néhány követelményt érdemes megfogalmazni a vitavezető közreműködéséről. Jól megválasztott kérdésekkel – lépésről-lépésre – irányítsa a vitát. Teremtse türelmes és megértő légkört. Szorgalmazza a határozott állásfoglalást úgy, hogy méltányol minden megnyilvánulást, s senkit nem bánt meg. Akkor avatkozik be a vitába, ha az eszmecsere megakad, esetleg mellékvágányra jut. Ha már senkinek nincs mondanivalója, részrehajlás és módosítás nélkül összefoglalja a vitában elhangzottakat.

Értékek, értékrendszerek alakulnak ki, vagy semmisülnek meg a vitában elhangzottak hatására. A vitavezető akkor tesz fel kérdéseket, ha a vitában

'56 októbere jugoszláv szemmel...

„Író vagyok, ami egyebek mellett azt is jelenti: tanú.” – vallotta Dobrica Cosic 1956. október 24-én, Budapesten. Akkori élményeiből, melyet Budapesten élt meg, naplót készített, amely megjelent a 33. évfordulóra, a Bethlen Gábor Könyvkiadó jóvoltából, Magyarországon. Ebből az alkalomból beszélgettünk Cosic úrral, Vujsics Sztoján, a könyv fordítójának segítségével – Budapesten.

– *Hogyan került éppen a zürzaváros októberben hazánkba? Hogyan került kapcsolatba a népfölkeléssel?*

– 1956. október 23-án, a szocialista

országok világirodalmi folyóiratainak tanácskozására érkeztem Magyarországra, a Kultúrkapcsolatok Intézetének, valamint az akkor megindult Nagyvilág című folyóirat meghívására.

Ezt a tanácskozást október 27-én tartották volna, a Magyar Írók Szövetségében, így a vasútállomásról egyenesen ide hajtottam. Mikor megérkeztem, a szövetség vezetősége éppen ülésezett; arról döntöttek, hogy a MISZ részt vegyen-e a tervezett tüntetéseken, illetve azon a nagygyűlésen, melyet a Petőfi téren terveztek.

– *És hogyan döntöttek?*

– Természetesen úgy, hogy részt vesznek minden megmozduláson. Engem, mint író vendéget meghívtak ezekre az eseményekre. Így aznap a MISZ vezetőivel és Veres Péterrel elmentünk a Petőfi-szoborhoz, ahonnan a Lengyelország iránti szolidaritás jegyében a Bem-szoborhoz vonultunk. Mindent amit láttam, tapasztaltam, mindent, amit lefordítottak a sajtóból számomra, följegyeztem naplómba.

– *Mennyi időt töltött Budapesten?*

– Kilenc napot. Belgrádba való visszaérkezésemkor adtam közzé naplóm *Hét nap Budapesten* címmel, mert följegyzéscím közül két nap elvesztett.

– *Összeütközésbe, konfliktusba került-e a karhatalommal?*

– Csak olyan mértékben, amilyen-

ben Budapest más polgáraival is megesezt akkoriban. Semmi különös nem történt velem. Az igaz, hogy mindkét oldal barikádjainak oldalától igyekeztem távol tartani magam, és ahol lőttek, onnan eliszkoltam.

– *Kinek a naplórészletei ezek? Az utazóé, a látogatóé vagy a haditudósítóé?*

– Ezek egy író és nem egy újságíró följegyzései. Ezek nem túlzottan becsüvagyóak, annál is inkább, mert mikor jegyzeteimet készítettem, nem is gondoltam arra, hogy újságban közreadjam őket. Ez amolyan írói naplónak készült, csak magamnak írtam.

– *Mégis megjelent nyomtatásban!*

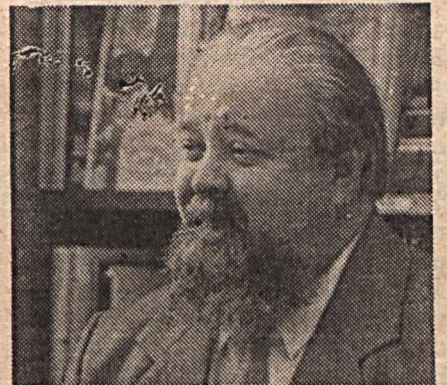
– Igen, mert Jugoszláviában akkora volt az érdeklődés a magyar fölkelés iránt, hogy fölkerést kaptam a belgrádi sajtótól, adjam közre élménycíműt. November közepén folytatásokban kezdte közölni a Borba, majd 1957 elején könyv alakban is napvilágot látott.

– *Hogyan fogadta a naplót a jugoszláv közönség?*

– Óriási volt az érdeklődés. A Borba a maga történetében azokban a napokban érte el a legnagyobb példányszámot.

– *Hogyan látja most, 33 év elteltével a fölkelést?*

– A leglényegesebb az, hogy Magyarországon megvalósultak ennek a forradalomnak a céljai: természetesen mindez csak hosszú kinszenvedés és rengeteg veszteség árán valósulhatott

Vujsics Sztoján, a fordító

meg. Bizony kegyetlen század a miénk. Ez az a század, amely minden szabadságharcot megbüntet, ugyanúgy, ahogy a demokrácia melletti kitartást. Önök, magyarok, azt mondhatom, abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy sok más, szintén nehéz sorsú nemzet előtt, megvalósíthatják a demokratikus társadalmat.

– *Hogyan fogadta a hírt, miszerint Magyarországon is kiadják könyvét?*

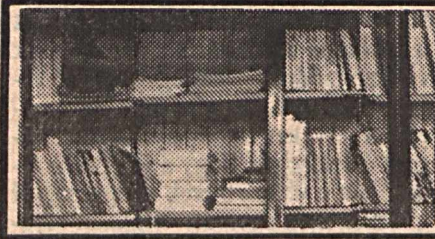
– Sohasem gondoltam volna, hogy egyszer Magyarországon is napvilágot láthat e munka, annál is inkább, mivel mind a magyar párt számára, mind az akkori kormány számára *persona non grata* voltam. A hír, amit a fordítótól kaptam nagyon meglepett, erről a könyv újkeletű bevezetőjében részletesen is írok. Nagyon megörültem és nagyon boldoggá tett ez a hír.

Fejes Imre

Fotó: Bruzák Noémi

Dobrovica Kosic, a szerző

KÖNYVESPOLC

Egy hátrányos helyzetű császár

Eltűnőfélben vannak a Föld nevű golyóbisról a királyságok és császárságok. Néhány monarchia még működik, de szinte mindegyik polgári demokráciaként. A monarchiák eltűnésével eltűnnek a monarchiák is. Lassan kihalt az a nemzedék, amely látta még az utolsó magyar királyt, az utolsó orosz cárt, s a Tízezer Év Urát, a Menny Fiát, az utolsó kínai császárt. Ám Pu Ji közöttünk marad az idők végezetéig. Nem azért, mert a hálás utókor „ércnél maradandóbb” szobrot állított neki. Pu Ji maga állított magának emlékművet: megírta élete folyását, míg tíz éven át raboskodott a Kínai Népköztársaság egyik átnevelő táborában. Könyve nem kerülte el a századunkra jellemző „könyvkarriert”, film is készült belőle. Méghozzá nem is akármilyen: kilenc Oszkár-díjat kaptak az alkotók, köztük a rendező Bertolucci is.

A könyv (amelyet a Láng Kiadó jelentetett meg) és a film egyazon kérdésre keresi a választ: vajon a történelem magától működik-e, s „termeli” meg a neki szükséges közreműködőket, avagy az ember maga csinálja történelmét...

Az utolsó kínai császár, ha ma élne, osztálykönyvi bejegyzései között feltétlenül szerepelne a többszörösen hátrányos helyzetű megjelölés. A XX. század elejére Kína kénytelen volt kapuit megnyitni a „művelt” Európa előtt, s a hagyományos kínai értékek válsága, „elértéktelenedése” hamarosan megingatta a birodalmat.

Császárok tuntek fel és el, több is néhány évtized alatt. A politikát császári fő- és mellékeleségek irányították mindenkor szeszélyeiknek megfelelően. Egy ilyen szeszélynek köszönhető Pu Ji is, hogy császár lett belőle. Háromévesen léptették trónra, elszakítva családjától (az alig egy nemzedékkal korábban hercegi címet nyert, korántsem legelőkelőbbek közé tartozó családtól), anyjától. Semélyiségét a császárnak mindent szabad, s a császárnak semmit sem szabad ellentéte formálta. A gyermek mit sem sejtett abból, hogy míg a Tiltott Város falai mögött hajbókolnak előtte, addig a való életben az első Kínai Köztársaságban polgárháború dúl. Aztán jött a kiűzetés a Tiltott Városból. A nyugati kultúra és életforma elfogadása, s közben

a sóvárgás a hatalom után. Milyen hatalmat akart Pu Ji? Számára a hatalom gyerekként abban testesült meg, hogy nevelője egyetlen szavára itta ki a zöld tintát. A hatalom játék volt, s felnőtként sem tudta másként felfogni, így lett a Mandzsukuo bábáram japánok által rángatott uralkodója, háborús bűnös. Az átnevelő táborban nevelőinek egyetlen vágya volt: megérteni a Menny Fiával, hogy csupán ugyanannyi, mint társai. S Pu Ji megértette ezt. Megértette? Ez a könyv végkicsengése. De a könyvet a császár éppen az átnevelő táborban írta. Bertolucci filmje mást sugall; az élete végén botanikusként (mondhatnánk azt is, kertészként) dolgozó Pu Ji jegyet vált a Tiltott Városba, s a Mennyei Béke Csarnokában egy pillanatra újra felül trónjára. Boldog-boldogtalan császári gyerekkora jut eszébe, amit sem háborúk, sem öldöklések, sem kommunista átnevelő táborok nem tudtak meg nem történné tenni. Az élet, a megélt napok nem törölhető ki az ember személyiségéből, bárki, bárhol, bárhogy is törekszik erre. Az ember sorsával együtt ember: így emberként született, élt, uralkodott és halt meg Pu Ji, az utolsó kínai császár.

Cs. R.

Bögözi-Kádár János November

Mintha ez a hónap szigorúbb lenne a többinél. Mintha neki kelene összekapkodnia, ami a fogyó-elfogyó évnek még kijár.

A lélekarang – földrebbentett ragadozó. Fekete hullámzás, a gyász szökőárja indul a hegynek, de nem tesz kárt a még nem izlett gyümölcsű fákban. Kopjafák mellé húzódik és áll, áll a férfinép; néha dobbant; nagy hideg lesz, kékké üresedett az ég. És ki-ki sírja, morzsolja, gyüri a maga gyászát a közös szomorúságban. Aztán... aztán a gyászból sem jó a sok, lám, a fagyott rög közt marad a holtak is levegő. Eleg. Előjön a telő nap maradék gondja: ezt kell tenni, meg azt; lökni kell az állatoknak is. És – mintha elérhetetlen magasságban – egyedül marad a volt.

Fekete pehelyként szállnak a falura a fekete szoknyák. A kopjafák mellől ellép a férfinép. A faluban van, amit ügyelni kell.

Ördögi praktikák ürügyén...

„Isten áldjon, aranyba vont királyok, kiknek még a gonosz tűzvész sem ártott, sem roppanva dülő fal omladéka...”

(Janus Pannonius: Búcsú Váradtól, Áprily Lajos fordítása – részlet)

Mint volt váradit, közelebből érintett az MDF tatai szervezetének levele Paskai László bíboroshoz (DÁTUM 1989. november 14. kedd). Igaz, a megszólításból nem derült ki, melyik bíboroshoz írtak, de úgy vélem, ők is az esztergomi érsekre gondoltak. A levélben a nagyvárad Szent László templom tervezett „átköltöztetéséről” esik szó. Mivel néhány évig a Bihar Megyei Tervezőközpontban dolgoztam, így közelről figyelhettem a rajztáblákon, terepasztaloknál „alakuló elképzeléseket”. A tataiak – joggal – „ördögi koncepciót” látnak az ottani hatóságok ténykedésében, amivel úgy érzem, kissé túlbecsülik néhány „illetékes elvtárs” képességét.

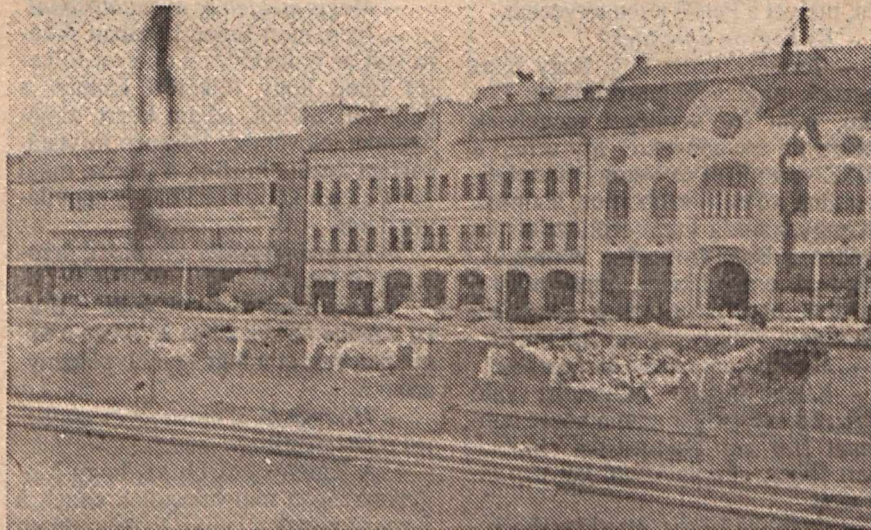
Lássuk tehát, hogyan is bonyolítanak (le) egy ilyen ügyet?

Minden úgy kezdődik, hogy vagy az intézet igazgatója megy fel Bukarestbe fejtágítóra, vagy megáll egy kisrendszámú (háromszámjegyű autó hatalmi státusszimbólum!) sötétkék, esetleg fekete Dacia kombi a tervezőközpont előtt. Ekkor közlik a „központi elképzeléseket”, ebben az esetben azt, hogy a Szent László tér közepén (ma Győzelem tere) milyen szemmet szúrón néz ki az a katolikus templom, ráadásul a városi pártbizottság főbejárata előtt. (Ez főbenjáró bűn!) Egyetlen megoldás látszik a helyszínrajzok alapján: a templomot „behúzni” a Kossuth (ma Függetlenség) utcába. De a jóváhagyó elvtársak

nem igazán tudnak műszaki rajzok alapján dtájékozódni, ezért a makettműhelyben lázas sietséggel, túlorázással s drága (néha import) alapanyagokból színes, látványos modellt készítenek a környékről 1:1000 kicsinyítésben. A dísztermet (ahol 1914 nyarán Ady jelenlétében alakult meg a Magyar Radikális Párt) rendbe rakják, kisorsolják, s a terepasztal mellé odakészítenek egy elegáns mutatópalcát. S jöhetnek a „vendégek”. Az első mutogató elvtárs a városi pb-től jön. Nem ért az építészethez, de azért egy-két házat ide-oda tologat, a templomot egy kicsit odébb, a leendő sugárutat kicsit vissza. Igazgató, párttitkárnő, műhelyfőnök bólogat. Két nap múlva még kisebb rendszámú kocsit, még jobban táplált tanácsadó, ezúttal a megyei ta-

nács elnökhelyettese érkezik. Hunyog, fel-alá sétál, a templomot most kissé balra, házakat a másik oldalra, utat vissza, ahogy volt... Senki sem meri mondani, hogy ez marhaság, beindul a bólogatókórus, a makettesek, rajzolóknak késő estig átrajzolják, átragasztják a vadonatúj szisztéma szerint a terveket. Ez így megy hetekig, egyik elvtárs a másiknak melegíti a kilincset, mire a „végleges” változat elkészült, tulajdonképpen senki sem tudja már hol is tartanak...

Újabb üzenet jön Bukarestből: holnap délutánra legyen a makett a minisztériumban. Csomagolnak, autót, benzint kerítenek, s... egy hétig vesztegelnek a fővárosban a napi harminc lejes napidíjból. Esznek, amit esznek, élnek, amiből tudnak. Végül megjele-

Nagyvárad pillanatkép

nik néhány főelvtárs a legokosabbak közül, esetleg maga az ELVTÁRS, a legeslegokosabb, bontanak, átrendeznek, ordítanak, vitatkoznak s mire a kiküldött mérnökök visszaérnek Váradra, a „terv” nem is hasonlít az eredetihez.

Mindezeket azért írtam le, hogy fogalmat alkothassanak arról az „ördögi koncepcióról” ami szerintem inkább gonosz, dilettáns, gyűlölködő...

A mai állapot Váradon: lebontottak néhány lakóépületet (köztük értékes, szecessziós stílusú házakat) a Kossuth utcán, tehát előkészítették a „helyet” a templom számára. A bontásnál tudomásom szerint sok sem volt kedvezőtlen talajviszonyokról, egyszerűen útban voltak. (Onnan ötven méterre, hasonló talajon áll az egyébként gyenge alapokra épített várad nagy zsinagoga.) Az utca túloldalán lévő Sas-palota faláról közben eltávolították és a Körösbe dobták (!) az emléktáblát, melyet az első várad magyar nyelvű színházi előadás két évszázados emlékére állított a századelőn a város polgársága. A Szent László templom falán még ott a márványlap, mely a török megszállás alóli felszabadulásra emlékezteti az arra járókat.

Évszázadok teltek el azóta, a török-tatár pusztítást átvészelte, kiheverte a város. De a középkor réme, sötétsége, igája más szándékkal, más fegyverekkel ma is életveszélyesen nyomasztja a Pece parti Párizs lakóit. Ma is szabadságot, felszabadulást áhítanak, akár hajdani őseik, kiknek porait ez az agonizáló, eszelős hatalom – reméljük – hasztalan próbálja megbecstelelni.

Uralkodó helyett szolgáltató közigazgatást

Lassan a törvényhozás elé kerül az önkormányzati törvény szabályzási koncepciója, hogy valamikor a jövő évben a konkrét paragrafusokról is dönthessenek. Az eddigi viták során főleg a politikai és gazdasági kérdésekről tüköztek az eltérő vélemények, kevés szó esett az áttérés szakmai felteiről, arról, hogy az eddig uralkodó helyzetben lévő apparátus hogyan viseli majd az új szereposztást, képes lesz-e végre a nép kiszolgálására. Hogyan látja ezt Verebélyi Imre a belügyminiszter közigazgatásért felelős helyettese?

– Eddig valóban az apparátus mozgatta a testületet, de ez nem az apparátus képességeiből adódott, hanem azokról a központi jogi előírásokból, amelyek sokszor egy szűk szakmai terület képviselőire szorították a hivatalok dolgozóit, néha sokkal nagyobb mérlegelési lehetőséget adva egy előadónak, mint az egész testületnek.

– *Lát-e esélyt a változásra?*
– Mivel nem a hivatalnok személyből következett ez a hatalmi helyzet, hanem a munkáját előíró vezérprogramból, elég ezt a programot megváltoztatni, és az apparátus máris alkalmazkodik az önkormányzati struktúrához. Természetesen fennáll az a probléma, hogy aki begyakorolt egy stílust, az nehezen tud változtatni. Azoktól, akik képtelenek erre a változásra, sajnos el kell búcsúzni. Hangsúlyozom itt szakmai és nem politikai alkalmasságról van szó.

– *Mennyire iskolázott az apparátus?*

– Nemrég utánanéztam, milyen a városi apparátusok összetétele. Most fejből nem tudok adatok mondani, de az biztos, hogy túlnyomó részük felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Talán ennek is köszönhető az óriási fluktuáció, sokan csak néhány évet töltenek el a közigazgatásban, és mennek valamilyen vállalatba. Már régen nincs meg az apparátusban az a betonfejű öreg

Ismét lesz B-listázás?

társaság, amely képtelen lenne a változásra.

– *Negyvenhárom évvel ezelőtt az úgynevezett B-listázással próbálkoztak a baloldali pártok, hogy a közigazgatás dolgozóinak jó részétől megszabaduljanak. Ma még ilyenről nem beszélhetünk, de az ellenzék már kiéptette „éjtörnyös” figyelő szolgálatát, és néhol már közvetlenül bele kívánna szólni egyes állások betöltésébe. Nem életveszélyes egy hatalmi váltás idején átállni az új működési módra?*

– Egy olt tanítványom – jelenleg kerületi vb-titkár – mesélte a következőt. Egyik ellenzéki párt képviselőivel tárgyalt, amikor egyikük közölte vele, hogy ugyanúgy B-listázunk titeket, ahogy ti B-listáztatok bennünket. Ez kérem ellentétes lenne mindenféle jogállammal.

– *Ha el is marad az ilyen „tisztogatás” a fokozódó bizonytalanság kiválthat egy újabb kontraszelektív folyamatot, amikor is a jobbak elmennek – hisz ők kapnak ajánlatokat – és csak a kevésbé alkalmasok maradnak.*

– Ez a folyamat már elkezdődött. Ahogy az MSZMP soproni szervezete fellépett a megyékkel szemben és gyűjteni kezdte az aláírásokat, egyre többen hagyták el a megyei apparátusokat, fogadták el a vállalatok ajánlatait. Jellemző, hogy a soproniak azért kezdték akciójukat, mert mindig másodrendű helyzetbe kényszerültek Győrrel szemben, de ezt nem Győr előjogainak megnyírbálásával, hanem a megyék elleni támadással akarták rendezni. Ugyanez a helyzet Nagykanizsa és Zalaegerszeg, vagy Dunaujváros és Székesfehérvár esetében is. Ezeket a problémákat nem így kell rendezni, inkább össze kellene fogni a pártoknak az apparátus stabilizálása érdekében. Az MDF élen jár ebben a

kérdésben és az MSZP is kezd megfontoltabb lenni. Jó lenne, ha a sajtó is segítene és csak az apparátus túlkapásait bírálta. Jogilag is rendezni kellene a helyzetet, nehogy valóban B-listázásra kerüljön sor a pártok megjelenésével. Tisztázni kell azt, hogy a dolgozót csak a szakmai kompetencia hiánya miatt lehet elküldeni. A politika nem jelenhet meg a munkában.

– *Őn egy előző kérdésre elmondta, hogy a közigazgatás dolgozói kellően iskolázottak. Ez az iskolázottság csak egyik oldala lehet a szakmai tudásuknak, nekik érteni kellene az egyszerű ember nyelvén is. Sok fiatal apparátusi dolgozó pesszimista szerintük a lakosság alkalmatlan ügyeinek irányítására, csak baj lehet abból, hogy bele szól a szakemberek munkájába.*

– Nemrég Ausztráliában jártam meghívott szakértőként. Láthattam egy kisváros költségvetésének tervezetét, amely tele volt fényképekkel, rajzokkal, ábrákkal. Minden kérdésnél rajzzal ábrázolták, hogy mennyit kell fordítani rá a költségvetés egy dollárjából. Ott az apparátus olyan helyzetbe akarta hozni a testületet, hogy az tudjon felelősen dönteni, mert ellenkező esetben elutasította volna a javaslatot. Nálunk, ha megnéz egy költségvetési tervet, az tele van számokkal. Az ötödik nullánál az embereknek beáll a „milliárdsockja”, és már fogalmuk sincs arról, miről kell dönteni.

– *Itt visszatérünk az első kérdéshez: mitől fog megváltozni ez a szemlélet az apparátusban?*

– Ha egy képviselőtestületnek viselnie kell majd a rossz döntés felelősségét, akkor érthetetlen előterjesztésekről nem fog szavazni, azokat visszaadja az apparátusnak. Persze az is előfordulhat, hogy egy testület a jó szakértőre sem hallgat, de ennek is viselnie kell a következményeit. Soha nem szabad abból kiindulnunk, hogy az emberek értetlenek a döntésekre. Ha egy okos építésmér-

nök jobb választ tudna adni minden településrendezési problémára, mint egy felelős testület, akkor most nem így néznének ki falvaink, városaink.

– *Őn kutatóként került ebbe a beosztásba, előzőleg nem végeztél közvetlenül igazgatási munkát. Mennyire éri most mégis az apparátus nyomását, hogy minden maradjon a régiiben?*

– Tanácsi oldalról nem érzek komolyabb ellenállást. A régi gondolkodású emberek a járások megszüntetésekor jórészt eltűntek. Akik azóta kerültek ide, már rákényszerültek a nyitottabb szemléletre, kezdtek afféle település menedzserre válni. Ez a megújulás néhány megyei elnökről is elmondható. Hasonló a helyzet miniszteriális szinten is, bár van egy új közgazdasági bürokrácia, amelyik csak az egyenleget nézi. Azzal nem foglalkoznak, hogy mi lesz akkor, ha az emberek kimennek az utcára, mert nincs óvoda. Pedig ilyenkor már nem kérdés az egyenleg állása. Amit nehezen élek meg, az egyfajta bizalmatlanság. Hiába képviselem ugyanazokat az elveket, amit kutatóként is, most már a belügyminiszter-helyettesről hallják őket. Nagyon nagyfokú az apparátus-ellenesség.

– *Milyen a viszonya az ellenzékkel?*

– Az MSZMP-től, illetve az MSZP-től sohasem kaptam utasítást a munkámmal kapcsolatban, de néhány új párt szakértője már nem egyszer kikötött. Legjobban a dilettantizmusnak az a szintje irritál, amikor a szakértő még addig sem jut el, hogy a fair-t nem a leírt betűk szerint mondjuk. Tudom, hogy ezek a problémák együtt járnak az átalakulással, de kicsit már vissza kellene szorítani a pártokat ezekből a szférákból. A hatalmat át kell venniük, de ez nem azonos az államigazgatással. A hatalomátvitel a képviselőtestületek cserélődését jelenti, nem azt, hogy ismét kiképzetlen munkáskáderek kerülnek az igazgatásba, ahogy az az ötvenes években történt. Nem lenne jó, ha az eddigi pártállam helyett a pártok államává válnánk.

Győrffy Árpád

Megalakult a Magyar Függetlenségi Párt baranyai szervezete

Az idei év november húsznegyedik fontos dátum a Magyar Függetlenségi Párt életében: ezen a napon alakult meg Pécssett Baranya megyei szervezete. A tanárképző főiskola melletti Pius-templom helyiségében megtartott összejövetelen kimondták a pécsi és a komló alapszervezet létrejöttét, tehát az MFP elmondhatja magáét, hogy immár ebben a dél-dunántúli megyében is hivatalosan képviselteti magát.

A gyűlés színhelye szimbólumnak is felfogható, hiszen a párt evangéliumi alapokon álló keresztényszociális programot kíván a jövőben megvalósítani. A megbocsátás tehát, mint keresztényi fogalom szerepel céljaik között. Ennek az sem mond ellent, hogy az utóbbi négy évtizedben gazdasági és politikai bűncselekményt (bizonyíthatóan!) elkövetettek ellen elszámoltatást kezdeményeznek. Hangsúlyozzuk – emelte ki az est házigazdája, dr. Tóth Zoltán, az MFP országos vezetőségének tagja, a Tolna megyei szervezet elnöke –, hogy természetesen csak erkölcsi eltérésekről lehet szó, és nem büntetőjogról. (Az más kérdés, hogy azoknak a nyugdíját,

akikről bebizonyosodott vétkeességük, a párt szeretné az átlagszintre leszorítani!)

Dr. Tóth Zoltán előadásában elmondta, hogy a párt nevében szereplő „magyar” jelző azt jelenti, szeretnék az emberekből az utóbbi évtizedekben szinte kiölt egészséges hazafiságot visszahozni a közfelfogásba, közmórába, mert a mostani hatalmas gazdasági, társadalmi problémáink csak ennek segítségével oldhatók meg. A „függetlenségi” jelző pedig arra utal, hogy vállalja a magyarság ezeréves álmát, vágyát a függetlenség kivívására. Történelmünk tulajdonképpen másból sem áll, mint az ezért folyó – több-kevésbé sikerrel járó – küzdelemből. Az előadó szavaiból kitűnt, hogy pártjuk nem MSZMP- és MSZP-ellenes szervezatként kíván tevékenykedni, hiszen véleményük szerint nagyon sok értelmes és használható ember található a tagjaik között – természetesen a „rég”, a kongresszus előtti MSZMP-ról van szó – őket nem szabad diszkriminálni csak azért, mert párttagok voltak. Sok esetben ugyanis kényszerültek arra, hogy belépjenek, nem lévén más választásuk, ha egysz-

Az ezredéves küzdelem továbbvivői

tenciájukat nem akarták veszélyeztetni. Különösen igaz ez az értelmiségiekre.

– Még azt is elképzelhetőnek tartjuk – fejtette ki dr. Tóth Zoltán –, hogy sorainkba is beléphetnek volt MSZMP-tagok, de csak olyanok, akik bizonyíthatóan nem követtek el semmiféle törvényteleniséget, hiszen ismer más „megtért bárányokat” is a történelem. Ez azonban kizárólag elbírálás alapján történhet. A koalícióra lépést azonban még a „rózsaszínnel” sem tudjuk elképzelni.

A gyűlés résztvevői hallhattak néhány olyan adatot is, amely eddig még nem hangzott el sehol nyilvánosság előtt, az MFP saját és külső szakértői segítségével programot dolgozott ki a gazdasági válságból való kilábalás menedzselésére, ebből idézünk fel néhány fontosabb kitélt: A vállalkozókedv élénkítése érdekében javasolják az SZJA mértékének csökkentését adósvonként 5–8%-kal, a vállalkozói nyereségadót pedig öt százalékkal. Felvetik, hogy a lakosság birtokában lévő valutát ne csak fogyasztásra, hanem befektetésre is fel lehessen használni. Javasolják, hogy a beruházások

utáni ÁFA-maradékot azonnal töröljék el, s szüntessék meg az állami kereskedelmi monopóliumokat, és a veszteséges vállalatokat; a privatizálást, illetve a reprivatizálást folytatni kell. A munkabéreknek is piaci áruvá kell válnia – követelik. A költségvetéssel kapcsolatban pedig az oktatásra, az egészségügyre és a szociálpolitikára fordított kiadásokat szeretnék megnövelni. Ennek fedezetét abból teremtenék elő, hogy a fegyveres testületek ötvenhatmilliárd forintnyi támogatásából tizet, a veszteséges vállalatokból ötöt, a szocialista kereskedelméből szintén tizet, és a költségvetésben ugyan nem szereplő, de az országnak komoly teherterhelt jelentő állami nagyberuházásokra fordított összegből ugyancsak tízmilliárd forintot elvonnanak. Ezzel majdnem negyvenmilliárd forintot lehetne átcsoportosítani az említett három területre. A változó javaslatok pontos részletekbe menő kidolgozása szakértők bevonásával jelenleg is folyik. Az MFP Baranya megyei szervezetének alakuló ülése a megyei vezető megválasztásával ért véget, ezt a posztot a jövőben Bánkóvi Nándor tölti be.

Wagner Dezső

Lengyelországi tudósítónktól

„Szerettem volna fejet hajtani”

Andrzej Strumillo 1928. október 23-án született az akkoriban még Lengyelországhoz tartozó Wilnóban, a mai Vilniusban. A Łódzi Állami Képzőművészeti Főiskola hallgatója, majd a krakói Szépművészeti Akadémián szerez diplomát 1950-ben, festészet szakon. A művészet számos ágával foglalkozik: festészet, rajz, grafika, illusztráció, könyvtervezés, kiállításrendezés, díszlettervezés, fotográfika, plakát, költészet, kisplasztika. A mai lengyel képzőművészet kiemelkedő alakja.

– *Hogyan érték 1956 eseményei?*

– Mintha hirtelen omladozni kezdett volna annak a fülledt, levegőtlen, sötét cellának a fala, amelybe be voltunk zárva mindannyian. A beáramló friss levegő felüdítet bennünket, a részekben betűző fényben pedig megláthattuk egymáson és önmagunkon az elmúlt évek torzulásait. Jómagam sem vagyok büntetlen: bizony elkövettem a művészet – művészet?! – területén olyan dolgokat, hogy ha ma elém teszik, még mindig belepirulok. Nem sorolom magam a hősök közé; végeztem a dolgom, mint a kultúra és a valódi művészet szolgája, miközben igyekeztem megélni. Ugy gondoltam, nem szabad lecsukatom magam, mert a börtönön kívül maradván, ha a szabadságnak egy körömfeketényi részében is, de valamennyi mozgásterem marad. S azt érdemben kihasználhatom.

Természetesen nem bírtam sokáig. 1953-ban, még jóval a generalisszimusz halála előtt, feladtam a hiábavaló harcot önmagammal: otthagytam főiskolát, címet, rangot és elvonultam vidékre. Lengyelország északkeleti részén, a Pisz-környéki erdőrengetegben, a Mazuri tóhátság mélyén találtam egy eldugott, mindössze pár gazdaságból álló kis falut, Krzyżét. Szinte fillérékért megvettem ott egy parasztházat, és oda költöztem a családommal. Megtanultam gazdálkodni, amit csak lehetett, megtermeltem magunknak. Szabadidőmet végre a teljesen kötetlen művészetnek szentelhettem. Érintetlen, iparral nem szennyezett környék volt. Sajnos sokat romlott azóta, de még ma is Lengyelország legszébb vidékei közé tartozik.

1956 ősze, mint mondtam, levegőt hozott abba az üregbe, amelyet a sztalinizmus teremtett, s mint a légűrössége miatt befelé robbanó képcső a periferiáján elhelyezkedő részecskéket, az új lehetőségek visszaszippantottak sok mással együtt engem is a társadalmi-kulturális életbe. A hatalom, úgy tűnt, erősen liberalizálódik, fokozott toleranciát mutat és szívesen

lát a művészeti és kulturális élet behonosodott szférájában olyan embereket, mint Andrzej Wajda, Walerian Borowczyk vagy akár én magam, hogy ott rendet teremtsünk, ablakot nyissunk a világra.

Most, vénségemre ismét vidéken telepedtem meg, Lengyelországnak ugyanabban a sarkában, és nincs az az ajánlat, amelynek kedvéért kimozdulnék innen. De hát akkor harminchárom évvel fiatalabb voltam és kapva kaptam az alkalmon. Nem volt nehéz a költözés: mindenünk felfért egy kis herautóra. Ismét nekivágtunk a fővárosnak. Vegyes érzelmek fogtak el Varsó felé menet – az úton, velünk párhuzamosan lengyel és szovjet katonai konvojok húztak ugyanabba az irányba. Mint később megtudtam, ezek alkották Varsó körül a biztosító gyűrűt, ha netán elszabadulnának az indulatok...

Márpedig annak nem sok híja volt, gondoljunk csak arra, ami Poznanban történt. Ott voltam az egyetemi gyűléseken, a tüntetéseken, s ott voltam a Tudomány és Kultúra Palotája előtti téren, ahol hatalmas lelkesedéssel üdvözölték az emberek a csírázó reményt egy más, szabadabb életre.

Voltam annyira érett, hogy tisztában legyek vele: ez még nem lehet a végső győzelem a sötétség fölött, hogy az, ami történik, csak az első lépés az úton, az első földrengés, amely meg rázza a kommunista totalitarizmus alapjait. Bár a lelkesedés és az öröm engem is magával ragadott. Különösen akkor, amikor megtudtuk, hogy nem vagyunk egyedül! Figyelmünk Budapestre irányult. Az ottani események nyomása alatt a lengyel pártvezetés napról-napra több változást, reformot ígért, s ezzel el is érte célját: Lengyelország nem lobbant be. Hitt Gomulka ígéreteinek, elhítte, hogy a megújuló pártvezetés evolúciós módon, fokról fokra keresztül viszi a reformokat. Ez a – mint később kiderült – hiú ábránd óvott meg bennünket a vérontástól. A magyarok túlléptek rajtunk. Budapesten felgyorsultak az események és a párt nem tudott velük lépést tartani. Irigyeltük és féltettük őket akkor. Küldtük a gyógyszerert, vért, segítettünk, ahogy lehetett.

– *Mi készítette rá, hogy verset írjon egy budapesti vasutashoz?*

– A „Po Prostu” című folyóirat munkatársa voltam abban az időben. Magamfajta reformisták gyűjtőhelye volt a szerkesztőség, nem is bizonyult aztán a lap valami hosszú életűnek. Elsősorban képzőművészek tartom magam, de a művészet egyéb ágai is kacérkodtam világléletemben, így a költészettel is. Ha jól emlékszem, az egyik budapesti fűtőház munkásai kemény ellenállást tanúsítottak a felke-

lést letörni igyekvő erővel szemben. Hallottam valami hírt, amelynek ez volt a lényege. Átéltam a helyzet drámaiságát. Szerettem volna annak az eleve reménytelen, de annál hősiesebb kiállásnak fejet hajtani. Elképzelttem magamnak azt a modellt, amelyet a mai napig érvényesnek tartok.

Ott áll egy ember, aki földi javakra vágyik: tisztességesen végezve a dolgát, családra, békére gondol, egyszóval normális életre. Mint a legtöbbször. Ehelyett megalázzák, kizsákmányolják, megfosztják alapvető jogaitól, alkalmasint el is tiporják, ha útban van. S milyen cél érdekében? Hogy bizonyosodjék: egyik rendszer jobb, mint a másik. Jobb tankot, jobb tengeralattjáró-

jegyében él, annak rendeli alá magát, egy szuperkatona, egy szuperlojalista – ez minden totalitárius államnak a vágya. Tehát igenis, azoknak, akik holmi Marson keresik az embert, eszükbe kell juttatni, hogy az ember itt van a Földön! Nos, innét a vers, innét a metafora.

– *Mit gondol, miért éppen Lengyelországban és Magyarországon a leggyakoribbak a szabadságmozgalmak a világnak ezen a táján?*

– Egyszerű a válasz: romantikusak vagyunk. Ezt józan politikusok megmosolyoghatják, pedig hatalmas és fontos erőt jelent egy nemzet tudatában. Ha a magyarok és a lengyelek közt felmérést végeznénk, amely a mentalitásra irányulna, véleményem szerint kevesebb pragmatikus lelket találnánk, mint romantikust. Ez utóbbiak alkotnák a döntő többséget. A mai napig nem vagyunk igazán polgárosodott társadalmak. Kevés közöttünk a civis mesterember, a fegyelmezett, nemzedékeken át városlakó polgár. A németeknél, angoloknál mindez megvan. Magasabb náluk a technológiai kultúra, a céhen belüli fegyelmeztség, kialakultak a társadalmi-hatalmi struktúra felépítésének alapvető jótékszabályai, amelyeket a többség következetesen betart. Az imént felsorolt vonásokból a magyarokban talán némileg több van, mint bennünk, lengyelekben. Amiből viszont bennünk van több, az az individualizmus, a szubjektív értékrendszer. A leghasznosabb lenne, természetesen, összekapcsolni a kettőt. A lengyelek és magyarok anarchisztikus vonásai megnehezítik az uniformizálást, a betörést, a rabságra vetést. Innen az örökös lázadozás. De volt-e lázadozás nemzeteink történelmének azon időszakában, amikor önálló és független nemzeti életet éltek? Egy-egy sikerültebb király vagy kormány alatt?

– Azt hiszem, nagy közös hibánk, hogy nem vagyunk képesek arra az egészséges önkorlátozásra, amely az angoloknak, németeknek vérévé vált. Mostanság, úgy tetszik, komoly történelmi lehetőség kínálkozik számukra: talán elkezdhetjük végre járni a magunk útját. Az ám, de megszoktuk – az egyébként jogos! – lázadást és harcot. Pontosan tudjuk, mit nem akarunk. Sajnos azt, hogy mit akarunk, már nem tudjuk olyan pontosan megfogalmazni.

– *En azt vallom, legjobb elkezdeni a saját házuk táján a rendcsinálást, legelőbb ott kell elkezdni az embernek való élet megteremtését. Most is azt vallom, amit abban az 1956-ban írott versben.*

Feljegyezte: Szalai Attila, Varsó

Andrzej Strumillo

Egy budapesti vasutashoz

Barátom, ha gyűjtő lövedék
Lángot vet agyadban
Maradj égő fővel a síneken
Mint állócsillag
Világíts mindvégig
Lásson
Jövő rakéták pilótája
Ki ember után kutat a Marson

Szalai Attila fordítása

rót, jobb rakétát épít, nagyobbát hódít a világból vagy akár a világmindenségből magának. Hamarabb, gyorsabban, hatékonyabban. Ennek rendel alá mindent. Az egyes emberek életét, minden energiáját, minden sejjét. Fürtülve az ember egyedi voltára, megismételhetetlenségére.

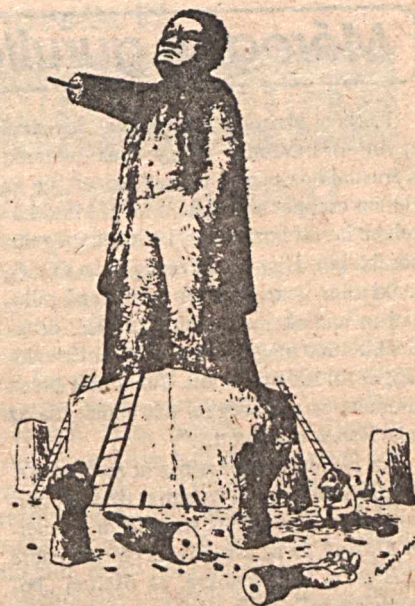
Ne feledjük: nemcsak szabadságmozgalmak időszaka volt ez, hanem a szovjet ideológiai expanzió, a „forradalom” exportjának virágkora is, mellédöngetésé, hogy mennyire élen jár a Szovjetunió az úrkutatásban, mindenben. Ne feledjük, hogy Hruscsov még majd csak ez után fogja meghirdetni téziséit, mely szerint a Szovjetunió éveken belül utoléri és lekörözi Amerikát. És mindezt egy olyan országban, ahol az egyének egy szabadsága van: szeretheti a pártot. Minden másról lemondani kényszerítik.

A budapesti vasutas képében fejet hajtok az egyszerű földi ember előtt, aki tisztessége és méltósága védelmében szembefordult egy totalitárius törekvéssel, amelyet gyűjtőfogalomként úgy vázoltam fel, hogy embert keresnek a Marson. Egy utópisztikus, „tökéletes” állampolgárt, aki a Mars jegyében, tehát az örökös háború és harc

„Miért kell megvárni, amíg a víz bokáig ér”

Az író és a politika

Václav Havelle beszélget Henryk Korzyniewski

akciót, mert nem ez a szerepe, hanem az emberi jog védelme – áthidalandó azt az ellentétet, amely a jog és a társadalmi gyakorlat közt található.

– Csehszlovákiában a jobboldali vagy a baloldali gondolatnak van túlsúlya?

– Létezik egyfajta „spektrum”-a a belpolitikai megosztottságnak. Van, akik a szociáldemokratizmusra esküsznek, vannak reformkommunisták, liberálisok, sőt, trockisták. De nagyon nehéz kialakítani valami egységes képet. Az emberek többsége úgy gondolja, elég, ha kiigazítjuk a szocializmust, népszerű emberek kerülnek felszínre, nem olyan, mint Jakes. Van, akik azt mondják, hogy az egész szocializmus képtelenség, hogy a történelem tévedése. Hogy ugyanolyan kapitalizmus szükséges, mint Nyugaton. Az emberek többsége pedig semmit sem akar – s legfőképp azt nem, ami most van.

– Mennyire erős ma a cseh és szlovák ellentét?

– Úgy gondolom, hogy az ellenzéken belül nincs ilyenfajta ellentét. A hatalom berkeiben – ötöd-, hatodikéből származó információk szerint – létezik ilyen ellentét. Amikor a kormány fele szlovák és magukkal hozták a miniszterhelyettes és az igazgatót (ráadásul képzetlen embereket), ez az állami szervezetben szlovákellenes hangulatot vált ki. Ha csehek egész sora úgy viselkedik szlovákiában, mint a gyarmatosítók, ott természetesen csehellenes hangulat keletkezik. Enélkül az emberekben nem támad ilyen érzés.

– Ön politikával foglalkozó író. Mi szerezne nagyobb örömet Önnek, az irodalmi, vagy a béke Nobel-díj?

– Jó kérdés. Személy szerint semmiféle kitüntetésre nincs szükségem. De ha a béke Nobel-díjat én, Hajak, vagy a Charta kapná, az nagy segítség volna a társadalom számára. Egy ilyen kitüntetés a demokratizálódás ügyét mozdíthatná előre. Ha az irodalmi Nobel-díjat kapnám meg, az bizony komoly fejtörést okozna. Hiszen kiváló írók egész sora nem kapta meg ezt a kitüntetést, holott sokkal inkább rászolgáltak. No – és még több ember jönne hozzám, még több politikus, még több újságíró, és már valóban semmire se maradna időm.

(Tygodnik Solidarność – ford. Lakatos László)

telenségének. Barátainknak, vagy azoknak, akik utánunk következnek, hogy jobb politikát folytassanak, le kell vonniuk ebből a következtetést: nem szabad hazudniuk.

– Azok a változások, amelyek a legutóbbi időben Lengyelországban végbementek, többek közt a Szolidaritás szakszervezetnek, valamint számos, nem szervezett állampolgár szavazatának voltak köszönhetőek. Miért érdeklődik Csehszlovákiában olyan kevés ember az aktív politizálás iránt? Az utóbbi időben megélnék az értelmiségiek s a művészek tevékenysége, a többség azonban, köztük a munkásság, hallgat és nem tesz semmit.

– Ennek számos oka van. Először is, hagyományaink egészen mások, mint a tiétek, másfajta viselkedési módok öröklődnek nemzedékről nemzedékre. Például a lengyel katolikus egyház egyben a nemzeti ügynek is szószólója volt, nálunk az egyház inkább az osztrák–magyar monarchia oldalán állt. Nálunk a nemesség elnémetesedett, nektek saját, lengyel nemességek voltak. Nálatok hagyománya van a felkelésnek, lázadásnak, romantizmusnak, a csehekről azt mondják, hogy realisták. Vannak egyéb okok is. Viszonylag magas az életszínvonal, Lengyelországban szegénység van. És a munkások fellázadnak, ha a pénzükhöz, amiért nehezen megdolgoztak, nem vehetik meg az alapvető élelmiszereket sem. Egelőre nálunk nincs ilyen helyzet, de ha a hatalom ezt a politikát folytatja, tíz év múlva nálunk ugyanaz lesz, mint Lengyelországban: negyvenmilliárdos adósság és sorok. Ezért mondjuk állandóan a hatalomnak: „Miért kell megvárni, amíg a víz bokáig ér?”

– Miért nem az embereknek mondjátok ezt?

– Nem szeretnék az egész ellenzék és az összes értelmiségi nevében beszélni. Nem vagyok felelős mindenért. Csak a magam nevében beszélek. Ha bármikor valahova meghívnak fiatalok, diákok vagy munkások, mindig elmegyek, vitatkozunk, s elmondom nekik mindazt, amit tudok. És nem is tudok mindent. Hiszen nem vagyok hivatásos politikus, akinek feladata, hogy körbeutazza az országot, elbeszélgesse az emberekkel, hogy megválasszák. Fel kell nőnie egy alternatív politikai nemzedéknek. Értelmiségi vagyok, akinek az a feladata, hogy kimondja azt, amit az emberek tudnak, de nem képesek kifejezni. Schova se kérekdedem be, sehova se tolatksom, senkinek se „ajánlom magamat”. Ez ellenkező a természettel.

– Husak elvtárs sem kérte, hogy levelet írjon neki...

– Megírtam ezt a levelet, mert az írás a foglalkozásom. De ez a levél természetesen nemcsak neki szolgált, ha-

nem valamennyi honfitársamnak szántam. Aki csak egy kicsit is érdeklődik a közügyek iránt, megismerhette külföldi rádióadásból. A cseh rádió nemigen érdeklődik a nézeteim iránt, saját adót sem létesíthetek.

– Találkoztam olyan véleménnyel, hogy különösebb megrázkódtatás nélkül is javítani lehetne a helyzeten, gazdasági és pénzügyi szakemberek képzésével, s hogy az, ami Lengyelországban történik – anarchia. Létezik valóban valamilyen cseh út manapság, amelyik kivezet a kommunizmusból?

– Ilyen nézetekkel nem találkozom, beszéltem azonban emberekkel, akik rokonszenvvel figyelik mindazt, ami Lengyelországban vagy Magyarországon történik. Összehasonlítva azokkal a változásokkal, amelyek nálunk 1968-ban mentek végbe, ez utóbbiak ma teljesen ártatlan, szerény eseményeknek tűnnek. Ha visszatekinünk – s ez csehszlovák sajátosság –, látnivaló, hogy az öntudatra ébredés és önfelszabadításnak ez az egész folyamata elsősorban a kulturális életben és a lélekleben bontakozott ki. Itt szó sem volt bármiféle munkásfelkelésről. A politikai erőre egyre nagyobb lélektani nyomás nehezedett, mígnem megváltoztatta azt – ezt hívjuk ma Prágai Tavasznak. Pedig csak a dráma utolsó felvonása volt, a kezdete 1963-ra nyúlik vissza.

– De maga a kultúra elég-e ahhoz, hogy véghezvigye ezeket a változásokat?

– Nem lehet előre látni, mi elég s mi nem a valódi változásokhoz. Ezek gyakran véletlenszerű dolgok. Ma világosan látni, hogy éles szakadék támadt a kultúra és a kormányzó politikai erők között. Nem is csak a független kultúra része már, lázadónak a hivatalos szervezetek falai közt is az alkotók. Nincs kizárva, hogy az értelmiség nyomása kényszeríti ki a változásokat, vagy az áremelések, amelyekre számítnak, s amelyeket nem lehet elkerülni, váltják ki a társadalmi elégedetlenséget, és hozzák közelebb a politikai változásokat, éppúgy, mint Lengyelországban.

– Augusztus 21-én, a Varsói Szerződés hadseregeinek beavatkozása évfordulóján fiatal emberek megemlékezést tartottak a Vencel téren. A Charta 77 elhatárolta magát ezektől az eseményektől. Miért?

– Az a spontán tüntetés, amelyet olyan fiatalok szerveztek, akik már 1968 után születtek, s nem emlékezhetek arra a traumára, amely ezt az évet követte, mindenkit meglepett. Nem hiszem, hogy a Charta elhatárolta volna magát. Ellenkezőleg. A Charta hangsúlyozta, hogy a gyülekezési jog az alkotmány része, s szerepel az aláírt nemzetközi egyezményekben is. A Charta maga nem szervezett ilyen

– Mindenekelőtt gratulálok a nyugatnémet kiadók Béke-díjához.

– Nagy megtiszteltetés a számomra ez az értékes kitüntetés. Nem csupán a magam vagy tevékenységem, hanem a független cseh kultúra elismerésének tekintem. Ezúttal a kitüntetés sajátos színezetét is kapott. Először történetében, a díjátadáson jelen volt az NSZK elnöke, von Weizsäcker, Kohl kancellár, valamint más politikusok, s jelenlétük, miután én nem lehettem ott – nem kaptam útlevelet –, tüntetésszámba ment. Számomra rendkívül fontos, hogy éppen az az ország, amely hosszú éveken át olyan óvatosan viselkedett az itteni kormánnyal szemben, a kitüntetéssel a csehszlovákiai kultúra szabadságának védelmében állt ki.

– Mit jelent a „független kultúra”? Független a konkrét politikától, vagy független, általában?

– A mi feltételeink között a független kultúra része mindazon gondolat, amely nem a hivatalos struktúra keretei között, az államhatalom ellenőrzésével jelenik meg.

– Ez a kulturális életnek a szervezeti része, de engem e kultúra hordozta tartalom érdekel.

– A technikai részéről beszéltem, mert ez különbözteti meg leginkább a hivatalos kultúrát a függetlentől. A független kultúrának nincs saját politikai programja vagy esztétikája. Pluralista és sokszínű. Még csak a minőségére sincs garancia – a szamizdata mindenki azt ír, amit akar. Nem szűkíthető le politikára sem, pusztán azért, mert a hivatalos struktúrákon kívül helyezkedik el...

– Néhány éve azt írta, hogy a „politikaellenes” politika híve. Elég-e ma ez a politika ahhoz, hogy valamit elérjenek?

– Mindig hangsúlyoztam, hogy a jó politika háttérben az ember erkölcsi felelősségének kell állnia. Most sem gondolom másként, bár a helyzet megváltozott a hetvenes évek közepéhez képest. Kiléptünk az elszigeteltség gettójából az igazi politika területére. Soha nem szabad azonban megfeledkeznünk azokról az alapelvekről, amelyek eddigi tevékenységünket irányították. Ha poliuzálni kezdünk, ha a pragmatikus számítás, spekuláció és kompromisszum kedvéért feladjuk elveinket, leköpnénk múltunkat, és elveszítjük a jövő minden esélyét.

– Ha az ellenzék valamelyes hatalomhoz jutna, meg kéne változnia?

– Bármennyire utópisztikus is, de tegyük fel, hogy az ellenzék átveszi Csehszlovákiában a hatalmat, politikájában a normális emberi lelkiismeretnek kell dominálnia. Mindaz, ami a hatalom mai embereit jellemzi, az abszolút erkölcsstelség, a kétségbeesés, a hazugság, okozója politikájuk siker-

Méregbe gurultak az elefántok...

„...két karomat felnyújtva Jóskával együtt ordítottunk, ahogy csak tudtunk. Kórusunkhoz párom is csatlakozott, de az elefánt cseppet sem rettent meg. Mind közelebb került hozzánk és ha lehet, még dühösebb lett. Hisz itt, a dzsungelben őt még senki sem ijesztgette. A következő pillanatban autónk megindult hátrafelé, de az elefánt mind nagyobb lett. Végül már valósággal fölénk magaslott. Talán már ötven kilométeres sebességgel hátráltunk, de az is kevésnek bizonyult...”

Az idézett részlet *A merui mérges elefántok* című nagyon izgalmas dzsungelörténetből való, melynek szerzője dr. Szederjei Ákosné, az az asszony, aki férjét rendre elkísérte a vadászatokra, az őserdei „bolyongásokra”. Több vérfagyasztó elefántkergetés után elhatározta, megfejti, hogy mi az oka az elefánttámadásoknak, hogy mitől gurulnak méregbe ezek a hatalmas testű, ám roppant gyors állatok, amelyeknek cammogását, a kifli csücskéért nyúló ormányát, vidám tekintetét oly szívesen nézik a gyerekek és a felnőttek is az állatkertekben. Hogy milyen „eredményre” jutott a vadász író, azt természetesen én most elhallgatom, de jó szívvel ajánlom figyel-

mükbe a most megjelent *Hunor* vadászmagazin első számát, amelyben egyebek között erre is választ kaphatnak.

S itt következik a másik kérdés, melyet napjainkban, az újságok és folyóiratok valóságos dömpingjében egyre gyakrabban föltesznek, fölteszünk.

Vagyis: mi szükség van egy újabb folyóiraatra, mégpedig egy olyanra, melyet – úgy hinné az ember –, hogy csak a vadászok olvasnak szívesen, ám az ő létszámuk csupán közelíti a negyvenezretet. Ráadásul őket kitűnően „kiszolgálja” a jól ismert és „bejárattott” Nimród.

Lapozgatva a reprezentatív, szép küllemű – a tervek szerint – kéthavonta megjelenő nyolcvan oldalas magazint, az ember nyomban rájön, hogy e lapot egészen más céllal hozták létre. Úgy látom, hogy az első számban – bizonyára ezt sikerül tartaniuk a továbbiakban is – az a szándék, hogy nagyon sok olvasó érdeklődését fölkeltsék, egyszerűen telitalálat. Idézzük csak a főszerkesztő, dr. Zoltán Attila beköszöntőjének sorait: „Céljainkat a magyar vadászat hagyományaihoz és kultúráltságához méltó színvonalon szeretnénk megvalósítani. Lapunkat a világ minden részének vadász-

szatával és állatvilágával foglalkozó elményszerű, ismeretterjesztő és tudományos szintű szerzői cikkekből, illetve a nemzetközi vadászati és vadvédelmi sajtó anyagának felhasználásával szerkesztjük...” Persze, felelevenítük a régi magyar vadászirodalmat, híres vadászok emlékeit, más alkalommal pedig elkalauzolják az olvasót távoli földrészekre, az egzotikumok világába. Állandó rovataik között több helyütt is figyelemre méltó az ismeretterjesztési szándék, mint például az „Állatvilágban”, amelyben a különböző állatfajokat rendszertani egységben csoportosítva mutatják be. Most az emlősök közül az Észak-Amerikában élő villásszarvú antiloppal, a madarak közül pedig egy vízivaddal, a kanadai lúddal ismerkedhetünk meg „közelebbről”.

A játékot kedvelők beiratkozhatnak a magazin vadász iskolájába, s kitöltve a tesztlapokat, sok-sok ismerettel gyarapodhatnak. Mi több, még az ingyencékről sem felejtkeztek meg: ízletes és különleges vadász ételek receptjeit és elkészítésük módját is közlik.

Úgy gondolom, hogy a kéthavonta megjelenő vadászmagazint ára ellenére – 118 forint – is érdemes megvásárolni, hiszen izgalmas olvasmányokat és sok-sok tudást gyarapító írást tartalmaz. Még azt is

elképzelhetőnek tartom, hogy egyenként és bekötve nemcsak az otthonok, hanem például az iskolák könyvespolcaira kerüljön e lap, s azt szabad időnkben, illetve a biológiai tanórákon forgathassuk, forgathassák.

V. Horváth Mária

1941-et írtak a naptárok. Nehéz háborús idők jártak akkor. A béke kék egét a háború szörnyű-szürkére, félelem-feketére festette. Az emberek szíve tele volt keserűséggel. A fiát féltő anya, a férjéért aggódó hitves, az apákat hazaváró sokezer gyermek szorongó kebellemel remélte a békét, a szörnyű értelmetlen háborúnak a végét. (Ki merete sejteni akkor, hogy ehhez évek, könnyel, vérrel, szenvedéssel, megaláztatással, halállal gyászcsokorba kötött sok évre lesz szükség?)

Első dátumom az idő tájt való. Egy vézna, beesett arcú, 14 éves fiúcska bandukolt kifelé a novemberi hűs, fagyos eső verdeste győrei úton, kezében nyújt szatyórral, amiben két szellet zsírral vékonyan megkent kenyérszelet lapult. „Munkahelye” felé ment a szászvári útszakaszra. Mostohaapját az évben már háromszor hívták be katonának, így hát neki kellett csatásorba állnia 14 évesen, (de papíron 16, hiszen másképpen nem dolgozhatott volna), mert a munkája után járó bére szüksége volt a családnak. Közben odaért a mázaszászvári vasútállomáshoz, ahol már várt rá Garay bácsi, aki az apját helyettesítette az útkaparóságban.

– Megjöttél, öcskös? – fogadta a bácsi a bőrig ázott, didergő kislíút.

– Igen meg. Jó napot kívánok, Garay bácsi – köszöntötte a fiú lilult szájjal az öreget.

– Beme gyünk a Horváthékhoz reggelizni, te is meg én is, közben felmelegszünk egy kicsit – mondta az Öreg, majd az elmondhatatlan ÁÉH (Államépítészeti Hivatal) táblát az egyik útszéli zúzalékprizmába szúrta, jelezve, hogy hol tartózkodnak, ha netán közben jön az útmester úr ellenőrizni.

Nem is bánta szegény Gábor, hogy bementek Horváthékhoz, a vasúti szolgálati lakásba, mert éhes is volt már, meg az éhség édestestvérével a fázással nagyon összefogott ellene. Bent jó meleg volt, szeretettel fogadták, a barátságos meghitt hangulatban,

még az élet is elviselhetőbbé vált. Falatozni kezdtek, Cirmos, a kis kandúr odasimult Gábor lábához, aki nagyon szerette, s a vékony reggelijéből dobott neki egy darabot ragaszkodásáért.

Sajnos, ez a családi idill nem tartott sokáig, mert az országút felől dudáltak, jelezve, hogy megjött az útmester úr. Garay bácsi felugrott, futott az ajtó felé, utána remegve, lompos kutyaként, a kis vézna Gábor – mi lesz most?

Garay bácsi jelentkezett, mint útkaparó-helyettes.

– Hol volt maga, kérem, a magyar állam pénzén melegszik, nem szegyenli magát? – ripakodott az útmester. – És ki ez a kölyök maga mellett, ki ez a fattyú?

– A Gerenday útkaparó fia – hebegte az Öreg – kevés a hadisegély, neki is dolgozni kell, hogy meg tudjanak élni.

– Engem nem érdekel a nyomorotok, azonnal takarodj haza, többet meg ne lássalak itt az úton – fordult felé az útmester úr.

A kis Gábor illemtudóan, csak annyit tudott mondani: – Isten áldja Magukat! – azzal elindult, amerről jött a győrei bekötőúton hazafelé. Arcát a szitáló esőcseppek meg a szeméből kigördülő könnyecsek áztatták.

– Mi van kisfiam, hogyhogy hazajöttél? – kérdezte édesanyja.

– Elküldött az útmester úr – zokogta a kislíú, ráborult az édesanyjára, nem bírt többet szólni a fájdalomtól.

– Ne sírj kisfiam, azért megleszünk valahogy, majd megsegít a Jóisten bennünket.

S mintha csoda történt volna, az eső elállt. A napsugár utat tört magának a felhőfoszlányokon és a szegénység fátyolán keresztül, hogy bearanyozza sugaraival anya és fia ölelkező szeretet szobrát.

*

A második dátum 12 évre rá, 1953-ban íródott fel a történelem sorskönyvében. Gábor akkor már az Épületkarbantartó Tsz. dolgozója volt, mint kovácsmester, műhelyvezető, Szekszárdon, a Rákóczi utca 15. szám alatti telepen. Nagyon sok munkájuk akadt, rajta kívül egy szakmunkás és két ipari tanuló dolgozott még a kovácsműhelyben. A sok vállalat közül az útfenntartó is elég sok munkával látta el őket.

Egyik nap történt, Gábor barátja, aki az előbb említett vállalatnál dolgozott öt hatalmas bitumenvágót hozott élezésre, sürgősen!

– Sajnálom, barátom, csak holnapra lesz kész, mert temérdek munkánk van – mondta Gábor.

– Hát jó Gabikám, megmondom, majd az útmester úrnak, nem tudom mit szól hozzá.

– Hogy hívják az útmestert?

– Iványinak – mondta a barátja.

– Iványi, akkor meg pláne holnap lesz kész – mondta Gábor, kezét fogott az ámuldozó, kérdező arcú barátjával, aztán végezte tovább a munkáját.

– Hol van az a Gabi? Ki az a Gabi? – kiabálta magából kikelve Iványi útmester úr, berohanva a szöveket udvarába.

Az udvaron szorgoskodó munkatársaim közül az egyik a műhely felé mutatott.

– Maga az a Gabi? – kérdezte szinte toporzékolva Iványi.

– Jó napot kívánok, útmester úr, mert kérem köszönni szoktak, ha vala-

ki bejön hozzánk. Most pedig csillapodjék kérem. Engedje meg, hogy bemutatkozzam: Töttös Gábor kovácsmester vagyok. A Gerendey útkaparó mostohafia, a kölyök, a fattyú, akit Ön tizenkét évvel ezelőtt hazazavart, mert ázotán dideregve melegedni merésztelt egy vasúti szolgálati lakásban. Akkor kenyérelenné, éhezővé tette egy katonai szolgálatot teljesítő apa 4 tagú családját! Útmester úr, emlékszik?

Az ég kárpitján a lenyugvó nap sugarai nem tudnak annyi színt varázsolni a természet lágy ölére, mint ahány színben „ragyogott” Iványi arca.

Odaugrott hozzám, átölelt, majd két kezével görcsösen szoritotta meg a jobbomat. A sírástól elcsukló hangon ennyit tudott mondani:

– Bocsásson meg Töttös úr, ne szóljon senkinek erről, nagyon kérem, nyugdíj előtt állok. Mi lesz velem? Kérjen bármit, a lehetőségekhez képest teljesítem. Mondja meg, szépen, mit kér tőlem?

– Csak annyit útmester úr, hogy becsülje meg az embereket, s ha most kifelé megy, köszönjön el, az udvarom a stráfkocsinál dolgozó munkatársaimtól, akiknek az előbb nem köszönt.

– Jó lesz ám holnap is, vagy holnap után a bitumenvágó – mondta fellélegezve, átölelt, jobbról-balról megcsókolt s szinte repülve a boldogságtól távozott a műhelyből.

Utánanézttem az ablakon keresztül, Iványi sorra kezeltfogott munkatársaimmal. Engem észrevéve, még egy barátságos kézlegyintéssel búcsúzott tőlem, az, kinek válláról levéve a múlt nehéz örökségét, felszabadultan, boldogan ment a kijárat felé, hogy végezze napi munkáját.

Elgondolkoztam utána, megvolt a napi jótetem: egy embernek megbocsájtottam, egy embert boldogsággal ajándékoztam meg: a „Ki téged követ dob meg – dob vissza kenyérről” ige alapján.

Id. Töttös Gábor

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ 8.20: Szonda. Tudományos magazin. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00-11.00: Napközben. 11.05: Nemzetiségeink zenéjéből. 11.39: Szobolka Tibor novelláiból. 12.45: Intermikrofon. Zenés szomszédolás. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: PAF-műsor. 14.35: Dzsesszmelódiák. 14.55: Az ébredés himnusza. 15.00: Ezredforduló. 15.28: Népdalok. 16.00: Tizenhat óra - Hírmagazin. 16.15: Muzsikáló természet. 16.20: Kérhetek valamit? 17.00: Tudományos mozaik - Izraélből. 17.30: A Szabó család. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk - a zenéről. 19.45: Béres János népi kamaragyűjtése játszik. 20.00: Tudomány és gyakorlat. 20.30: Hollywood-i filmsláger a 30-as, 40-es évekből. 21.00: Húszas stúdió. „Aki szegevény, az a legszegevényb”. 21.25: Kiválasztottak és beavatottak. 22.00: Hírvilág. 22.30: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Kb. 23.30: Régi híres énekesek műsorából.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Rivaldafényben. 9.05: Társalgó. 10.05: Operettkedvelőknek. 11.05: Helykereső. 11.20: APRÓ-CSEPRŐ - gyerekekről. 11.40: Ki kopog? A Gyermekrádió műsora. 12.10: Asztali muzsika. 13.05: Popzene sztereóban. 14.00: Iránytű. 15.05: Csúcsforgalom. 17.05: Tárcsázz! 17.30: Helykereső. Esélyekről, lehetőségekről - fiataloknak. 18.30: Pop-regisztr. 19.05: Táncházi muzsika. 19.30: Daráló. 20.00: A Rock Gyermekklubja. 21.05: Tükörképek. A legszilárdabb intézmények? 21.15: Rólunk van szó! 21.20: Népdal-körök pódiuma. 21.50: Alison Moyet és a Stendhal trió felvételeiből. 22.20: Vándormotívumok az irodalomban: a hallgatás. 23.20: A dzsessz története - 80/54. rész. 24.00-0.14: Virágénekek.

BARTÓK RÁDIÓ 9.08: Ernest Blanc és Marcella Pöbbe operáriákat énekel. 9.54: Felejtethetetlen hangversenyek. Közben: 10.40: Mivé lesz jó erőnk, mivé? 11.11: A hangversenyközvetítés folytatása. 12.05: Századunk fűvés kamarazenejéből. 12.29: Jugoszláv kórusok énekelnek. 13.00: Rádiószínház. 14.13: Zenekari muzsika. 15.29: Fiatalok muzsikálnak. 15.45: Labirintus. 16.05: Busoni: Doktor Faustus. Opera hat képből. 17.44: Soproni József műveiből. 18.30: A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.35: Kapcsoljuk a Budapesti Kongresszusi Központot. Kb. 21.00: Új lemezeinkből. Kb. 22.18: Operariák. 22.37: Nyelvkonaink zenéje. 23.01: „De ugart kell tömünk és mi ugart tömünk...” Emlékezés Szenteky Kornélra.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezdődik a nap. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Az élet megy tovább. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Periszkóp. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó, hírek. 12.10: Földközben. 12.40: Nyugati folyóiratszemle. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Magyar lapokból idézünk. 14.00: Hírek. 14.10: Periszkóp. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni revű. 16.00: Hírek. 16.10: Autórádió. 16.40: Hobbi. 16.50: Párizsi magyar figyelő. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Magyar lapokból idézünk. 19.00: Hírek. 19.10: Emberek, művek, események. 19.40: A technika világa. 20.00: Hírek. 20.40: Könyvismerető sorozat. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Az élet megy tovább. 23.00: Hírek. 23.10: Emberek, művek, események. 23.40: A technika világa. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Könyvismerető sorozat. 0.45: Műsorzárás.

TV1 9.00: Képjátság. 9.05: Tévétnoma nyugodtan. 9.10: Szép hangok özne. Angol filmsorozat. 10.40: Panoráma. 11.25: Mozgató. 11.25: Képjátság. 17.05: Hírek. 17.10: Pannon Krónika. 17.20: Hírek német nyelven. 17.25: A szegedi körzeti stúdió szlovák nyelvű nemzetiségi magazinja. 17.55: Szép magyar dal. 18.00: RTV Közösségszolgálat. 18.05: Szám-adás. 18.20: A tenger. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: A korona ékköve. Angol tévéfilmsorozat. 20.55: Reklám. 21.00: Stúdió '89. 21.45: Kovbojok. Dokumentumfilm. 23.05: Híradó 3.

TV2 17.00: Képjátság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.48: TV2. 19.00: „W” időpont. Lengyel dokumentumdráma. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.45: Napzárta. 22.30: A gagman.

Csehszlovák komédiasorozat. 23.00: Gondolkodó. Kb. 23.45: TV2.

RTL PLUS 6.00: Halló Európa - Jó reggelt Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: Baretta. 11.45: A főnök. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsorából. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. Családsorozat. 15.00: Nők a pult mögött. Csehszlovák filmsorozat. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: Ultraman - Titkos énem. Akciófilmsorozat. 16.30: Komputerkölykök. Családsorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Pronto Salvatore. 17.55: Hírek. 18.00: Baretta. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: Knight Rider. Akciófilmsorozat. 20.15: Maradj tiszta, kedvesem! NSZK film. 21.45: Explosiv. 22.30: Hírek. 22.40: Bolondozás Zell am Seeben. NSZK filmvígjáték. 0.15: A téboly orchideái. NSZK krimi. 1.30: Knight Rider. 2.15: Aerobic. 2.20: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL 7.00: Napkezd. Hírek. időjárás. 8.00: Egyveleg. 14.30: Forró drót. 15.30: Chart Attack. 16.30: Hullámhosszon. 18.30: Profil. 19.30: Időjárás. 20.00: Ultra sport. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Ultra sport. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5 16.05: Hírek. 16.10: Új Világ. 17.10: Esély a daloknak. 17.30: Konyhatűkök. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Falu a felhők között. 19.00: Horgász-vadász magazin. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Jelenidő. 21.00: Sportmagazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Az évszázad menete. 0.30: Fűzők. 1.00: Műsorzárás.

SAT1 6.00: Jó reggel a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. Családsorozat. 9.20: Háztartási ötletek. Horoszkóp. 9.30: Műsorjelölés. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévéből. 10.30: Három férfi a hóban. Osztrák filmvígjáték. 12.15: Tesztelési ötletek. 12.30: Szerencsekerék. 13.00: Tévétársaság. 14.00: Műsorjelölés. 14.05: Kimba, a fehér orosz. Rajzfilmsorozat. 14.30: Természetbarátoknak. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: BolDOG napok. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Bonanza. Westemisorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.45: Műsorjelölés. 17.50: Jessica Novak. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Cannon. Krimisorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: A sas és a hűja. Amerikai western. 22.20: Hírek. Sport. Időjárás. 22.30: Tenisz.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Csodálatos évek. 9.30: Angol nyelvtanfolyam kezdőknek. 10.00: Iskolatévé. 10.30: A férfiaknak ilyennek kell lenniük. Német film. 12.05: Hétfői sport. 13.00: Hírek. 13.10: Mi. 13.40: Trükkdoboz. 13.50: Az állatok Paradicsomai. 14.15: Batman. Akciófilmsorozat. 14.40: Praxis Bülowbogen. 15.35: Alice Csodaországban. 16.00: An-tan-ténusz. 16.30: Nevetséges és lehetséges történetek. 16.55: Mini TV-híradó. 17.05: Figyelj jól! 17.10: Astrid Lindgren a gyermekekért. 17.35: Mimi találkozó. 17.55: Mackók. 18.00: Mi. 18.30: Jack Clementi. 19.30: TV-híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: Univerzum. Az Antarkisz jege alatt. 21.07: A fürge Gerdi. TV-sorozat. 22.00: Oldalpillantások. 22.10: Zöld tűz. Amerikai kalandfilm. 23.45: Mike Hammer. Krimisorozat. 0.35: Hírek. 2. műsor: 16.50: Művészlexikon. 17.00: Iskolatévé. 17.30: Tájékozódás. 18.00: Csodálatos évek. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: TV-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Zengő Ausztria. 21.07: Külpolitikai magazin. 22.00: TV-híradó 2. 22.25: Klub 2, majd: Hírek.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: TV-naptár. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották - nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.30: Tudományos grafitok. Tudományos program. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Lotóhúzás. 20.05: Játékfilm. 21.40: TV-napló III. 22.00: Témák és dilemmák. 22.30: Hírek külföldi turisták számára. 23.35: Éjszakai program. 1.35: Hírek. 1.40: A szerdai műsor ismertetése. 2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.05: Hírek. 17.10: TV-napló. 17.15: Iskolatelevízió. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Szlavóniai és baranyai körzeti program. 19.30: TV-napló. 20.00: Komolyzenei műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Kutatások. Dokumentumsorozat. 21.40: Szórakoztató kedd. 23.10: A szerdai műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

Folytatásos dokumentumnovella VI.

Kovács József: A POZSÁR-ÜGY

avagy gyilkosság a vörös laktanyában?

A halálban sem lehetünk egyformák

Pozsár Jánosné: Az ügy Tutsek ügyészhez került. Amikor először találkoztam vele, már akkor úgy beszélt velem, mint a kapcaronnyal. Nem tudtam, hogy miért? Mert én csak kérdeztem tőle. Ez nem egyezik és az sem. Neki minden tiszta és világos.

Tutsek ügyésznél legutóbb 1989. október 12-én jártam, mert üzenetet kaptam, hogy Tamási Ferenc tanú vallomást tett és elolvashatom. Elolvastam és rádöbentem: „Most már nemcsak a fiam becsületéről van szó, hanem az enyémről is.” Mert a tanú azt vallotta, hogy én minden hónapban meglátogattam a lakásán. Egy tucat tanúval tudom bizonyítani, hogy ez a fiú idejárt a helyembe. Az ügyészt semmi nem érdekelt, azt mondta: „Lezárom az ügyet, nem érte? Nem érdekel a katonakönyv, a szemüveg sem, semmi nem érdekel. Tiszta és világos az ügy számomra, azt csinál, amit akar.” Megkérdeztem: „A gellérlovás, amit Önök vérmomnak jelöltek meg, az mitől van?” Tutsek ügyész: „Hát Cs.

József szakaszvezető az ujjával a vért és az agyvelőt rákente a korlátra.” Kértem: „Legyen szíves, írja le, hogy maga ezt állítja.” Azt, hogy én akkor mit kaptam! Volt ott takarodjon, meg minden, de én azt mondtam, hogy nem távozom. Nem vagyok olyan állapotban. Ma két éve halt meg a gyermekem. És mondtam: „Ha ön idegbeteg, akkor kezeltesse magát.” Erre elkapta a karamot, ráncigált, én is húztam vissza magam, hogy nem megyek, mert nem követtem el bűncselekményt. En nem vádolt vagyok, hanem vádló. Ez óriási különbség. A megaláztatás, amelyben részem volt, rosszabbul esett, mintha agyonvert volna.

Csak pár dolgot ragadhattunk ki a két év történetéből. A származásunkról van szó, mert nem mindegy, hogy kinek születünk. De akinek ereje van és önérzete, büszkesége, az végig tudja járni ezt az utat. Megfogadtam, hogy akkor megyek csak el kislám sírjához, ha visszaszereztem a becsületét. Mert be kell bizonyítanunk azt is, hogy a halálban sem lehetünk egyformák.

Vége

KÖVETKEZŐ SOROZATUNK:

Nyílt levél a Népszabadság főszerkesztőjéhez I.

Kárpátjáról a hitelesség, a szakmai tisztesség védelmében

Salenyik Mihail Ivanovics Munkácsen élő helytörténész, újságíró a nyár végén nyílt levelet intézett a Népszabadság főszerkesztőjéhez, mivel a lapban személyét sértő, az igazságot elferdítő írás jelent meg Fekete Sándor, az ismert Petőfi-kutató tollából. A levél közzélé elől Eötvös Pál főszerkesztő elzárkózott. Az orosz nyelvű levél több áttételen keresztül jutott el szerkesztőségünkbe. Lefordítása után azért vállalkoztunk közzéadásra, mert úgy gondoljuk, a benne foglaltak nem csak a két kutató személyes problémái, hanem az igazság érdekében sokakat érdeklő kérdések, a mostani, Petőfi Sándor élete körül zajló vitában olvasóink érdeklődésére is számot tarthatnak.

Eszterlánci cérna...

A hoki szurkolók örömmel fogadták, hogy végre nekik is van újságjuk, amely ezzel a népszerű sportággal foglalkozik. A *Bulit* a Magyar Jégkorong Szövetség adja ki és a terjesztésével megbízta az Eszterlánc Lap- és Könyvelőfizetési Irodát. Tette ezt abban a reményben, hogy az előfizetőkhez gyorsan eljuthatnak a kéthetente megjelenő lap példányai, és a mérkőzéseken a nézők megvásárolhatják a kiadványt. Nos, az előfizetők jókora késéssel, a második számmal együtt kapták meg az elsőt. A meccseken eddig azonban hiába keresték a szurkolók a *Bulit*. A legutóbbi két rangadón az FTC-Ú. Dózsa és az FTC-Lehel mérkőzésen is csak a bosszankodás jutott a jégkorong kedvelőinek, ismételen nem kaptak lapot. Az Eszterláncot megtudtuk, hogy a *Buli* terjesztését gyerekközösségek végzik (?), és már minden olyan városba elszállították az újságot, ahol jégpálya van. Ők ennél többet nem tehetnek, s mint mondták, minden árusítót nem ellenőrizhetnek egyenként. Ez igaz, ám úgy véljük, hogy az Eszterláncnak mégis gondoskodnia kéne a *Buli* megfelelő terjesztéséről, ha már elvállalta. S ha mégsem megy a szövetségnek, a szurkolók érdekében el kellene szakítania azt a bizonyos (Eszterlánci) cérnát...

(m)

TOTÓNYEREMÉNYEK

A nyeremények: 13 plusz egyes nem volt, 13-as 3 darab volt, nyereményük 2 966 134 forint. A 12-esek 65 190, a 11-esek 5145, a 10-esek 736 forintot érnek. A közölt adatok nem véglegesek.

A kiárusításnak vége?

Izgalmas két nap az MLSZ-ben

Hétfőn és kedden sűrű program várt dr. Laczkó Mihályra, a Magyar Labdarúgó Szövetség elnökére. A sajtóban sokat szereplő – s meglehetősen gyakran támadott – sportvezető a hét első napján Tibor Tamás miniszterhelyettesel, az OSH elnökével és Bicskei Bertalan szövetségi kapitánnyal is tárgyalt, kedden pedig a szövetség elnökségi ülése következik.

– Igaz, csa a december 18-i elnökségben terveztük megtárgyalni a főtűkari poszt végleges betöltését – hiszen jelenleg Czékus Lajos megbízott főtűkár –, illetve azt, hogy Bicskei szövetségi kapitány marad-e vagy megy, de én ez utóbbi kérdést olyannyira sürgetőnek érzem, hogy már kedden felvettem. Nagy a valószínűsége, hogy nem

várunk december közepéig a döntéssel. Az új főtűkár egyébként január 1-jével lép hivatalba. – mondta az MLSZ elnöke.

A személyi kérdéseken kívül miről lesz még szó?

– Beszélünk a válogatott két téli túrájáról is. Decemberben egy bilbaói fellépésre hivatalos az együttes, februárban pedig Dél-Amerikába. Sokan ellenzik ezeket a túrákat, szakmai szempontokra hivatkozva, de olyan kedvezők az anyagi feltételek, hogy hiba lenne lemondani a meghívásokat. Még akkor is, ha nyilvánvalóan csak a légiósaink nélkül, amolyan ligaválogatottal utazhatnánk ki. Dél-Amerikában egyébként négy mérkőzést tervezzük, ami biztos, az a braziliai találko-

Labdarúgó'89

Rendezte sorait a Tatabánya

Véget ért az NB I őszi idénye. A TPSC labdarúgói a kezdeti nehézségek után talpra álltak. Az őszi idény végére – az új játékosok harcba állításával – sikerült az ötödik helyet megszerezni. Voltak, akik a kezdeti fiaskó után már megkongatták a vészharangot, de a bányászegyüttes csattanós választ adott.

A sportegyesület mai sajtótájékoztatóját Sárosi Ferenc, a klub elnöke nyitotta meg. Bevezetőjében kitért a labdarúgás jelenlegi nehéz helyzetére, majd Ország József, a labdarúgó szakosztály elnöke tekintette át az elmúlt szezon eseményeit. Szóba került a korábbi meghatározó játékosok (csatárok) eladása, ennek körülményei. Elmondta a szakosztályvezető, hogy az újonnan beállított játékosok megállják helyüket a csapatban, s megfeleltek az elvárásoknak. A tavaszi fordulóban sem állítják magasabbra a mércét, jö-

vőre is szeretnének az ötödik helyen végezni. A gazdasági helyzet igen nagy terhet ró az egyesületre, de a Tatabányai Szénbányák Vállalat – az iparág nehéz helyzete mellett is – sokat áldoz a sport, s ezen belül a labdarúgás életben tartásáért.

Szentmihályi Antal vezetőedző említést tett arról, hogy a „fakóban” és az utánpótlásban még vannak olyan játékosok, akiknek a csatásorba állítása pusztán idő kérdése, de ezért a játékosoknak meg kell küzdeniük. Teljes egészében persze nem lehet az utánpótlásra támaszkodni, szükség van új játékosok megszerzésére is. Ervényesíteni kell úgy a játékosokkal, mint a vezetőikkel szemben az elvárásokat. A munkással kifizetetik a selejtmunkát, tehát a „selejtet termelő” sportoló is legyen felelős a színvonal alatti teljesítményért.

Berg Endre

zó. Az időpontról december 9-én, Romában, a vb-döntő sorsolásán egyezik meg Joao Havelange, a FIFA elnöke és Szepesi György.

– Feltétlenül szóba akarom hozni a magyar játékosok külföldi szerződésének valamiféle kordában tartását. Sokakkal együtt magam is úgy érzem, hogy futballistáink nyakló nélküli kiárusítása így nem folytatható, hovatovább nem maradnak épkezéskor labdarúgók az NB I-ben. Elképzelésem szerint meg kellene állapítani egy minimumösszeget, amely alatt nem lehetne senkit sem eladni külföldre.

Mekkora lenne az az összeg?

– Négyszáz-ezer-félmillió dollárt tartanék reálisnak. Ha valakiért megadják ezt az árat, akkor mehessen akkor is, ha 18 éves, de bagóért akkor se szerződjön ki, ha esetleg idősebb, sokszoros válogatott. Ez a terv persze még megvitatásra, végső formába öntésre szorul, de az biztos, hogy a jelenlegi kótyavetyélés így nem mehet tovább.

ce Billy, a női 100 m-es síkfutás francia csúcstartója például Johnsonhoz fordulva igen tömören így fogalmazott:

– Egyszerűen szertefoszlatad álmaidat! – mondta.

„Bőbeszédűb” volt a keletnémet Cristina Knacke, aki az 1980. évi moszkvai olimpián a 100 m-es pillangóúszásban szerzett bronzérmel. Knacke megerősítette azokat a nemrégiben fölröppent híreszteléseket, melyek szerint a keletnémet sportolók erőteljesen doppingolnak.

– Ha elutasítottam volna a doppingolást, edzeni, tanulni sem engedtek volna, sőt a családomnak is bizonyos problémákkal kellett volna szembenézni – jelentette ki az egykori úszónő. – A sportolókat rendszeresen ellenőrizték, és akiknek a teszthe pozitív volt, egy ideig pihentették.

Megszólal a lemeztelenített király

Johnson indul Barcelonában?

Úgy tűnik, megnőtt Ben Johnson esélye arra, hogy induljon a barcelonai olimpián.

A Szóulban doppingvétségen ért kanadai vágató a francia televízió egy riportműsorában együtt szerepelt a Nemzetközi Olimpiai Bizottság orvosi bizottságának elnökével, a belga Alexandre de Merode herceggel, aki így nyilatkozott:

– Szeretném, ha Johnson a következő olimpián rajthoz állna – mondta Johnson jelenlétében. – Nagyon sokat segített nekünk a dopping elleni harcban. Ő szolgáltatja a sporttörténelemben a legrosszabb példát, de ez már a múlt, és nekünk most inkább a jövőbe kell tekintenünk. Ha a bűnözők letöltik büntetésüket, visszakap-

ják jogaikat, miért ne kaphatná vissza akkor Johnson is?

A műsorban Johnson is megszólalt – „fellépéséért” melleleg 25000 dollárt fizettek neki.

– Tizenkilenc éves koromban azt mondták nekem, hogy a világon mindneki doppingol, és csakis akkor van esélyem arra, hogy bajnok legyek, ha én is így teszek – mondta. – Az ellenőrzésektől egyáltalán nem félttem, mert nem is fogtam föl igazán, hogy mit teszek. Most pedig megszégyenülten állok a családom, a barátaim és azok a gyerekek előtt, akik egykor csodáltak engem.

A műsorban de Merode hercegen és Johnsonon kívül több sportoló is megszólalt doppingügyben. Lauren-

Döntetlen Bulgária ellen

Az izraeli Haifa városában a sakkcsapat Európa-bajnokság 3. fordulójában Magyarország 3-3 aranyú döntetlent ért el Bulgáriával szemben. (Részletes eredmények ezúttal sem érkeztek.) További eredmények: Jugoszlávia-Románia 3-1 (2 függő), Nagy-Britannia-Lengyelország 3-3, Szovjetunió-Görögország 2,5-2,5 (1), Csehszlovákia-Olaszország 4-2, NSZK-Svájc 4-2, Svédország-Franciaország 2-2 (2), Ausztria-Skócia 2,5-2,5 (1), Izrael „A”-Törökország 4,5-0,5 (1), Norvégia-Finnország 3-1 (2), Izrael „B”-Spanyolország 2,5-2,5 (1), Portugália-Írország 3,5-2,5, Wales-Belgium 3-3, Luxemburg-Ciprus 3,5-1,5 (1).

Az élcsoport állása: 1. Jugoszlávia 13 pont (2 függő), 2. Nagy-Britannia 11,5, 3. Csehszlovákia 11 (1), 4. Lengyelország 11, 5-8. Bulgária, Magyarország, NSZK, Románia 10-10 (2-2)

A tornagyőztes: Magyarország

A neerpelti férfi kézilabdatornát a magyar válogatott nyerte, miután az utolsó találkozón 19-18 (11-9) arányú győzelmet aratott a házigazda Belgium ellen.

A jövő évi világbajnokságra készülő magyar válogatott a mérkőzések sorozat keretében előbb 24-16 (14-7) arányban diadalmasan győzött Bulgária ellen, majd 28-11 (15-3) arányban nyert Algéria ellen. A torna végeredménye: 1. Magyarország 6 pont, 2. Belgium 2, 3. Algéria 2, 4. Bulgária 2.

Egyetlen kelet-európaiként Hawaiiiban

Profí lesz a legjobb hazai triatlonos

Öt évvel ezelőtt a miskolci fiatalember, Kropkó Péter valószínűleg azt sem tudta, hogy eszik-e vagy isszák a triatlon, az úszást, a kerékpározást és a futást felölelő új „világsportot”. Ezek után nem akárminek számít, hogy a sportág amerikai ősházájában, Hawaiiiban, az úgynevezett óriás triatlonon (6 km úszás, 180 km kerékpározás, 45 km futás), mint egyetlen magyar, mint egyetlen kelet-európai viúte a piros-fehér-zöld zászlót, amivel egyfajta missziós szerepet is betöltött. Igen, ő a numero I. ideháza, és most, hogy a müncheni triatlonklub jóvoltából nyugatnémet támogatókra lélt, megpróbál támadást indítani az európai élmezőny ellen.

– Hogy ez sikeres legyen, mindenképpen profivá kellett válnom – mondta a miskolci fiú, aki civilben nehézipari mérnök. – Úgy néz ki, ez sikerült is: a müncheniek jövő évtől vállalták a menedzselésem. A téli alapozást már kint végzem, ami egyébként számomra nem különösebb öröm, de ezt kell tennem.

– Nem kis dolog, hogy a nyugatnémetek – ahol jóval pezsgőbb sportági élet van, mint nálunk – éppen egy magyar triatlonosban látnak fantáziát. Am ennek ára is lesz, mert ők szabják meg, hogy mely versenyeken kell elin-

dulnod, így a magyar triatlonválogatottban csak akkor szerepelhetsz, ha engedik.

– Ez egyértelmű, és nem is lehet benne semmi kivétel. Addig, amíg a hazai szövetség nem tud érdemben segíteni, menedzselni, addig nem is lehetnek elvárásai.

– Hol a helyed a kontinensen, hol jegyzik a triatlon ranglisták Kropkó Pétert?

– A mini- és a középtávok rendkívül népes és kiegyensúlyozott középmezőnyének első felében, a hawaii távon pedig – erről ugyan nincs hivatalos lista – az első hatba is – érzésem szerint – beférek Európában.

– Az idén Hawaiiiban hányadik letél?

– Az 55., de tudni kell, hogy legalább kétezren indultunk és a mezőnyben volt kétszáz, a szó minden értelmében vett profi. Így mondhat már valamit ez a helyezési szám.

A miskolci mérnök belead minden apait, anyait a triatlonba. Az sem szomorítja el, ha a tenegetülről nem érkezik meg az a kerékpárja, amit ideháza 260 ezer forintért (!) vett. Továbbra is nagy álom, nagy cél az olimpia, aminek eszköze lehet az előbb említett profizmus.

Bálint Gy.

Lelőtkék a Bp. Honvédot a trónról

Lila-fehér sikeremberek köszöntése

Az 1989-es esztendő legeredményesebb magyar klubja, az Ú. Dózsa köszöntötte hétfőn délután azokat a sportolóit, akik ebben az évben a legnagyobb sikereket szerezték. Az ünnepélyes alkalomra a klubvezetés 86 sportolót és szakvezetőt hívott meg, közöttük olyan világnagyságokat, mint az idén három Európa-bajnoki aranyérmét szerzett úszót, Darnyi Tamást, a kétszeres világbajnok öttusázót, Mizsér Attilát, a sportlövő világbajnokot, Solti Attilát és Európa-bajnok társát, Horváth Zoltánt, vagy az Universiade győzteseit, a kardvívó Szabó Bencét és a maratonfutó Bauer Tibort. Az edzők között köszöntötték az „úszópapát” Széchy Tamást, az öttusa-szakosztály vezető edzőjét, Mizsér Jenőt, a kajak-kenu szakosztály

mestereit, Fábrián Lászlót és Soltész Árpádot, a vívómester Zarándi Csabát, s a bajnoki második helyezett vízilabda-együttes vezető edzőjét, dr. Görgényi Istvánt.

A klub versenyzői az egyesület fennállásának legjobb évét tudhatják maguk mögött, a felnőtt világvorsenyeken összesen 65,31 olimpiai pontot gyűjtöttek, s ezzel fölényesen első a hazai klubrangsorban. Tizenkét sportág világvorsenyein voltak ott versenyzők, a különböző szintű, felnőtt- és utánpótlás válogatottak 106-an képviselték a lila-fehér színeket. Felnőtt világvorsenyeken 8 aranyérem a „termés”, 53-an értek el az 1–6. helyezést, érmet 34-en szereztek. Összesen 165 országos bajnoki cím került az újpestiek birtokába.

Minden relatív

Aggódnak a szovjet szurkolók

A szovjet válogatott bejutott a jövő évi világbajnokság 24-es döntőjébe, két klubcsapat még érdekelt az európai kupa-küzdelmekben (Dnyepropetrovszk-BÉK, Dinamo Kijev-UEFA), ennek ellenére a Trud című újság kritizálja hazája labdarúgását. Példaként felhozza a nézőszám visszaesését: míg 1987-ben átlagosan 26 567-en voltak kíváncsiak egy-egy mérkőzésre, addig ez a szám tavaly 20 892-re, az idén pedig 18 032-re csökkent. A gyengülő érdeklődés egyik okát a játék színvonalának esésében, a focisták rossz teljesítményében látja a lap. Számokkal is bizonyít: 57 találkozó végződött 1-0-ás eredménnyel, míg

34 mérkőzésen nem született gól. S a jelen labdarúgásból hiányoznak a személyiségek, akik színt vinnének a játékba. „Nincs jó hatással hazánk labdarúgására az a tény, hogy legjobbjaink külföldön folytathatják pályafutásukat – folytatódik a cikk – Zavarov, Alejnyikov, Higijjatullin, Belanov és Bubnov távozásával egykori csapataik meghatározó alakjait veszítették el.” A lap felteszi a kérdést: hány sztár játszik jelenleg itthon? Nem késik a válasz: Mihajliscsenko, Cserenkov, Dobrovolszkij, Szavicsjev, Protaszov, Csercseszov és talán még két-három játékos és kész. A hatalmas Szovjetunióban ez nagyon kevés.

Kulissza

Tudom, sokan helyeselték Magyarországon, amikor a francia polgármester felvetette, zárják ki Romániát a jövő évi foci világbajnokságról. „Úgy van!” „Igaz van!” „Majd rájönnek!” – a hangokban feszültség, az arcokon indulat, a szívekben gyűlölet – a román focisták iránt. Pontosan ugyan a romániai focisták iránt. Mintha ezek a szerencsétlen sorsú, megalázott, önmagukkal meghasonlott sportemberek tehetnének Ceausescurol, a dinasztia-rol, a totális terrortól Európa szélén.

Eszembe jut a kis mezitlábás csodafutó, Zola Budd, akit származása miatt tettek tönkre, és félni kezdek. Lehet, hogy odafigyelnek a francia farizeus felhívására? Merthogy Románia ide jutott, ide juthatott, az egész Európa vétké! Mert Ceausescu felvonulásához Európa szolgáltatta a díszőrséget – Magyarországgal az élen.

Több ezer sevillai szurkoló várta a két válogatottat két hete a Sanchez Pizhuan stadion kijáratánál, a meccs után. A biztonsági intézkedések nagyjából megfeleltek egy pirosak-kékek grundderbi biztonsági intézkedéseinek a Ligetben, a zászlós, sálas gyerekek egészen az öltözőig nyomulhattak, ez azonban Sevillában nem jelent veszélyt. Főleg győztes meccs után. A buszba szálló és mélységesen letörtnek éppen nem nevezhető magyar csapatot megtapsolták, amit eleinte nem értettünk, azt hittük, gúnyolódnak. De nem.

A reptérig vezető úton mindenhol integettek, kezüket a fejük fölé emelve

tapsoltak az utcán a spanyolok. Szeretből. Egyszerűen szeretetből.

„Honnan keresi az elvtárs?” – ritkábban csilingel a titkárnók harangja mostanában így a telefonban. Felváltotta az „Önök ki a megbízója?” gyanakvó kérdés. Sokszor elgondolko-dom ilyenkor. Van nekem megbízóm? Még lehet...

Mindenki tekinget, csak éppen ezer irányba, nem egyfelé. Aki tegnap a szertárosnak segített meccs előtt, az ma pártmudérba bújik és holnap megpályázza a sportminiszteri tiszte-t. Mindenki tépelődik, számolja a haragosokat, keresi a támogatókat. Néhány hete csak, hogy megszabadultunk (ugye megszabadultunk!) attól, amitől azt hittük már sosem szabadulunk. És most újra félünk. „Édes Istenem, most segíts meg, add, hogy a győztes oldalára álljak!”

Most jönne jól egy igazi kettős meccs a stadionban, egy jó kis hoki VB, egy wimbledoni győzelem, most kellene úszni egyet, golfozni, teniszezni, kicsit kikapcsolni...

De hát nincs kettős meccs, nincs uszoda, nincs tenisz és nincs foci sem. Persze sokakat meglepett a Török-meg a Széchy-bébi nagy tudása, a 11 szülői arany... Sok embert erősítettek meg Darnyiék a kényelmes karos-székben, de Magyarországon a sport alig néhány percet foglal le életünk-ből naponta. Lehetne persze másként... Ehhez azonban ki kellene végre mon-dani: nálunk a sport, mint szórakozás, mint életmód, mint helyi és nemzeti összetartó erő és mint üzlet, vagyis a sport egyáltalán – gyakorlatilag nem létezik...

Bárdos András

INNEN-ONNAN

Bécs: Az osztrák Gerhard Rodax fölényesen vezeti az európai góllövők listáját, s igen jók az esélyei az Aranycipőért folyó versengésben. Az Admira Wacker csatára ugyan a hét végén nem tált hálóba, de még-így is öt gól az előnye a bolgár Hriszto Sztójcskov és a norvég Jan-Ivar Jakobsen előtt. Sztójcskov egyébként vasárnap három gólt szerzett, akárcsak Magnusson, a Benfica svéd játékosa. – A legjobb mesterlövészek listája:

Gerhard Rodax (Admira Wacker, osztrák) – 23 gól 20 mérkőzésen;

Hriszto Sztójcskov (CSZKA Szófia, bolgár) – 18/14;

Jan-Ivar Jakobsen (Rosenborg, norvég) – 18, már befejeződött a bajnokság;

Mats Magnusson (Benfica, svéd) – 17/9;

Ivano Zamorano (St. Gallen, chilei) – 17/20

Jan Hellström (Norrköping, svéd) – 17, már befejeződött a bajnokság;

Szergej Rogyionov (Szpartak Moszkva, szovjet) – 16, már befejeződött a bajnokság;

Petar Mitarszki (Levszki Szpartak, bolgár) – 15/14;

Hugo Sanchez (Real Madrid, mexikói) – 14/13;

Romario (PSV Eindhoven, brazil) – 14/14;

John Eriksen (Luzern, dán) – 14/20.

London:

A golfozó Nick Faldót választották immár másodszer Nagy-Britannia legjobb sportolójává. Faldo, aki 1987-ben egyszer már kiérdemelte a büszke címet, megnyerte az ideai amerikai Mesterek Tornáját, és ennek köszönheti, hogy a sportszakírók szövetsége által rendezett szavazáson 321 ponttal az első helyre került. A második legtöbb voksot, 199-et, az Európa Kupa-, Grand Prix-, Universiade-győztes geryhajító Steve Backley, a harmadik legtöbbet, 79-et pedig a vágató Linford Christie kapta.

A nők „vetélkedésében” atlétasiker született, a középtávú Yvonne Murray révén, aki 240 pontot szerzett, és megelőzte a squash (fallabda) világbajnok Martine Le Moignant.

A csapatok közül az Európa Kupa-győztes férfi atlétaválogatott szavaztak a legtöbbet (260 pont). (Reuter)

Köszöntjük

STEFÁNIA és DEZDEMÓNA
nevű olvasóinkat.

Stefánia a latin Stephanus (magyarul István) férfinév női párja. Ebből származik a Fanni keresztnév is.

Dezdemóna Verdi Othello című operájában Othello feleségének neve tette ismertté ezt a nevet. Jelenléte bizonytalan. Görög származtatása szerint: boldogtalan.

A Nap két: 7.07 órákor
nyugszik: 15.58 órákor

A Hold két: 7.30 órákor
nyugszik: 15.26 órákor

További havazás

Sokfelé várható havazás, a felhőátvonulásokból szórványos hózáporok alakulnak ki. A nyugati, északnyugati szél többfelé erős lesz. A legalacsonyabb hőmérséklet -1 és -6 fok között, a legmagasabb +1 és +6 fok között várható.

A mentők és az új szimbólum

Az Országos Mentőszolgálat idén 2,5 millió beteget szállít s több mint 50 millió kilométert teljesít 1400 korszerű Nysa gépkocsival. Mintegy 7 ezer ember tekint hivatásának az embermentést. Évi költségük összesen 1,7 milliárd forint. Ez a szinten tartást sem teszi lehetővé. Az első félévben az áremelkedések 30 millió forinttal növelték a mentők költségeit. Saját forrásait növelték: részvénytársaságba léptek be, részt vesznek ingatlan és banki ügyletekben, bővítik az alkatrészgyártói és külföldi betegszállítási tevékenységüket. Üzleti kapcsolatot építettek ki az autókлубbal, a Hungária Biztosítóval és az Eurocross holland biztosítótársasággal. Ezek a vállalko-

zások több millió forint bevételt jelentenek.

A Nysákat pályázat útján szeretnék kicserélni. A kiírásra a Mercedes, a Toyota, a Citroën, a Peugeot, a Volkswagen, a Mitsubishi, az Otosan, a KIA (Samsung), a Nissan, az Iveco, a Zastava küldött ajánlatot. Jelenleg ezeket a gépkocsikat értékelik. Az új kocsikra új címet festenek, a nemzetközileg ismert és használt kékszínű, az életet és mentés hat alapvető követelményét szimbolizáló, úgynevezett Konstantin keresztet.

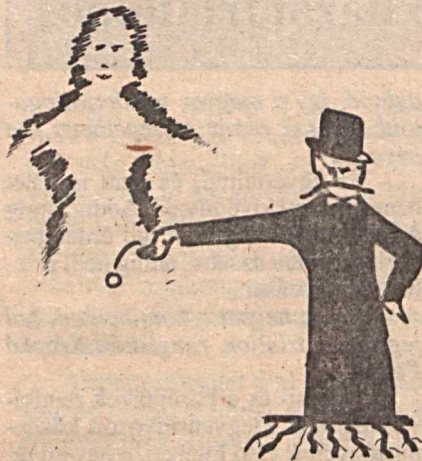
Az országban a 166 mentőállomás közül igen sok az emberi tartózkodás alapfeltételeinek sem felel meg, előregédésük megállíthatatlan.

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | November 28: Stefánia

Szerelencsütörtök kiskedden

– Stefánia,
mondd meg nekem,
ste fán terem
a szerelem?
– Nem fán terem,
de flaszteren.
És ha kicsi a keret,
riukán ereszt gyökeret!

Elhalasztott leszállás

Az erős oldalszél miatt egy nappal elhalasztották a Discovery űrrepülőgép leszállását. A Mojave-sivatagi leszállóhely közelében a kitűzött időpontban majdnem 60 kilométeres óránkénti sebességű szél fújt. A halasztást NASA szóvivője jelentette be. A szabályok szerint az űrrepülőgépeknek tilos landolniuk abban az esetben, ha a leszállóhelyen a szél sebessége a 32 km/órát meghaladja. A múlt hét szerdán elindult gép öttagú személyzettel a fedélzetén katonai hírszerzési műholdat állított pályára, amelynek segítségével le tudják hallgatni számos ország katonai és diplomáciai hírforgalmát.

A Pedagógusok Szakszervezete tájékoztatja tagságát, hogy a jövőben olyan telefoninformációs rendszert kíván működtetni, amely a hét két napján áll tagsága rendelkezésére. Szerdán délután 13 órától 16 óra 30 percig Juhász Jenőné, pénteken délelőtt 8 óra 30 perctől 12 óráig Ragyaszky Györgyné várja a kollégák hívását a 122-8453, 122-8454, a 122-8455 és a 122-8456-os telefonszámon. A szakszervezet ezzel a lehetőséggel is a gyors, pontos kétoldalú tájékoztatást kívánja szolgálni. Célja, hogy többen kért információkon túl olyan témákkal keressék meg őket, amelyek országos érdeklődésre tarthatnak számot, illetve a helyi intézkedés lehetőségét meghaladják.

A Terézvárosi Ellenzéki Tömörülés szervezetei az elmúlt napokban kialakult éles, sok esetben sértő hangnemű politikai vitákkal kapcsolatban kinyilvánítják, hogy az ezeket kiváltó okoknál sokkal fontosabbak azok a politikai célok, amelyek az ellenzék pártjait és szervezeteit összekötik és össze is kell kössék. Ezért felszólítjuk az ellenzék vezetőit és szervezeteik tagságát, hogy politikai vitákat kulturáltan és a közös célok elsőbbségének figyelembevételével rendezzék.

Bp. 1989. november 23.

Bajcsy-Zsilinszky Társaság, FIDESZ, Kisgazdapárt, Magyar Demokrata Fórum, Szabad Demokraták, Szociáldemokrata Párt terézvárosi szervezetei.

Szociális biztonság, a dolgozó emberek nyomorúsága, szociálpolitika és egészségügy a mai Magyarországon: az SZDSZ XI. kerületi csoportja beszélgetéssel egybekötött előadást szervez. Vendégeink: dr. Lépes Péter, a Tétényi úti kórház főigazgatója, dr. Papp L. Tamás, a XI. Kerületi Tanács osztályvezetője, dr. Gervich József pszichológus, a „drogprogram” vezetője. Helyszín: a Fővárosi Művelődési Ház (Fehérvári út 47.). Időpont: november 30-án 18 óra.

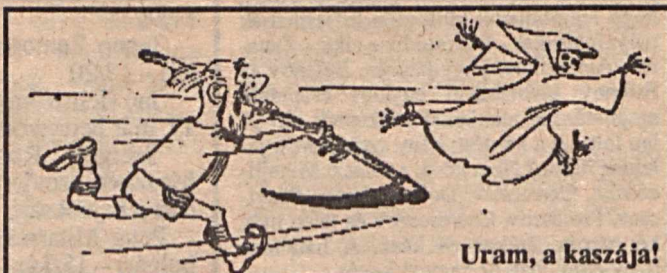
A Műegyetemi Mozgalom a Modern Magyarorszáért (4M) szervezet „Ki beszél itt ifjúságról” címmel ifjúságpolitikai vitasorozatot indít, amelyre főként köztársaságielnök-jelölteket és közismert politikusokat hív meg. Az első találkozó vendége Für Lajos, időpontja 1989. november 28. kedd 19 óra. Helyszíne: XI. Sztoczek u. 5-7. Martos Flóra Kollégium. A legközelebbi találkozó időpontja november 30, meghívott Bercz János, majd december első hetében Pozsgay Imre.

Szécsényi vegyes vállalatok

Kft. létrehozására kötött szerződést a szécsényi II. Rákóczi Ferenc Termelőszövetkezet a francia New Tec konzorciummal, valamint a Komplex Külkereskedelmi Vállalattal. A franciák harminc százalékig érdekeltek az üzletben, amihez korszerű berendezések és termékek mellett működő tőkével is hozzájárultak. A licenck között különös érdeklődésre tarthat számot az a csomagolóberendezés, amely nem elektromos árammal, hanem az olcsóbb földgázzal vagy pb-gázzal működik, és gyorsan telepíthető. Ugyancsak szellemes az az automata, amely képes a könyvtől a ruhásszekrényig fóliacsomagolással ellátni a tárgyakat. A kft. lehetővé teszi, hogy a tsz jóhírű csomagológépgyára a jelenlegi évi száznyvenmillió forintos termelését kétszázmillió forint fölé emelje, és új termékeivel bejusson a konvertibilis piacra. Az idén ez már a második ipari vegyes vállalat, amely Szécsényben létesült. Az első, az NSZK Bolta céggel alakított kft. is 1990. január 1-jén kezd meg a működését. Az új műanyagüzem, amely az Ikarusz autóbuszokhoz gyárt majd lökhárítót és kábelcsatornákat, padlószegélyeket, díszleceket, a belsőépítészeti és a bútortiparban használatos takaróelemeket készít ki, az első évben hetvenmillió forint értékben, a tervek szerint exportra is.

Konferencia és biennálé Kalocsán

Falufelújítási konferencia színhelye lesz Kalocsa december első napjaiban. Az országos eseményt egybekötik a rendezők az egykori szállások megújítására szervezett városi biennáléval. December elsején „A magyar falu jövője” címmel Baráth Eteló államtitkár tart előadást, majd a falufelújítás távlatairól beszél dr. Meggyesi Tamás professzor s Augustin Schiegl osztrák vendég előadásában az Alsó-Ausztriai falufelújítás támogatási rendszeréről hallhatnak a résztvevők. Még ezen a napon korreferátumok hangzanak el a plenáris ülésen, melyet dr. Laczkó László miniszterhelyettes, dr. Enyedi György akadémikus, dr. Bárh János múzeumigazgató, dr. Peschka Alfréd mérnök és Simon Imre tart. A második napon a vendégek megtekinthetik Alföldi Albert fotókiállítását a hajósi pincefaluról, kirándulást terveznek az egykori szálláshelyekre s halászlé-főző versennyel zárul az esemény.

Uram, a kaszája!

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanácsa a következő határozatot hozta: Az ELTE Tanácsa mélyszéles sajnálatát fejezi ki a politikai indokokból elkövetett, egyetemünkért azon jogszértések és méltánytalanságok miatt, amelyeknek következményeként – fegyelmi eljárás keretében vagy azon kívül – professzorokat kényszernyugdíjba küldtek vagy elbocsátottak, fiatal oktatók tudományos pályáját megtörték, hallgatókat az egyetemről kizártak. A tanács erkölcsi támogatását ajánlja fel a politikai indokokból elkövetett, tanárainkkal és hallgatóinkkal együtt egyetemünköt is sújtó jogtalanságok és méltánytalanságok következményeinek orvoslásához. Elítéli azt a felvételi gyakorlatot is, amellyel tehetséges pályázókat – származásuk vagy szüleik politikai magatartása miatt – elzártak a felsőfokú tanulmányok lehetőségétől. A Tanács olyan egyetem mellett tesz hitet, ahol a tanárok és a hallgatók munkájának a tudományos teljesítmény és az erkölcsi magatartás az egyedüli mérceje.

Kerekasztal a faluról

Az Agrárreformkörök kezdeményezésére létrejött Nemzeti Agrár Kerekasztal tárgyalási munkaanyagában szereplő falusi témakör konzensuskereső tanácskozására kerül sor december 2-án Csongrádon. A szekcióülésről a résztvevők közös közleményt adnak ki, ebéd után nyilvános lakossági fórumon és falusi tapasztalatcsere-látogatáson vesznek részt Csongrádon és Tömörkényen.

A vándortanácskozás vendége: Pozsgay Imre. Meghívottak: DEMISZ, ÉFISZ, FIDESZ, FKP, HNF, KDMP, MDF, Magyar Néppárt, MSZP, SZDP, SZDSZ, Bajcsy-Zsilinszky Társaság, Faluszövetség, Gazdaszövetség, Magyar Vidék Társaság, MTA Regionális Kutatási Központ, Város-Község Védő és Szépítő Egyesületek Szövetsége, MÉM, TOT, ÁGOK, OTH, MAE, MEDOSZ, SZÖVOSZ, Agrárszövetség, Parasztszövetség, kertészek, kistenyésztők, szőlőtermelők egyesületei és minden egyéb szervezet tanácskozási téma iránt érdeklődő szakértő küldöttei.

Találkozás december 2-án az MSZP Csongrádi Bizottságán (6641 Csongrád, Kossuth tér) dr. Thirring Ákos (6646 Tömörkény, Kossuth u. 124.), az MSZP Vidék Platform vezetője. Étkezési lehetőség térítés mellett biztosított, a részvételt kérjük jelezni!

Tekintsék e közleményt meghívásnak azok is, akiknek a pontos cím ismeretének hiányában külön névre szóló meghívót nem tudunk küldeni! Azok a felsorolt szervezetek, amelyek képviselőket személyesen nem tudják biztosítani, írásban küldjék el falukoncepciójukat.

Egy sikeres országos falutanácskozás nagymértékben hozzájárulhat a Nemzeti Agrár Kerekasztal végső eredményességéhez, befolyásolhatja már a decemberi parlamenti ülésszak döntéseit is. Az ország mai helyzetében nincs alternatívája az önös párt, mit több, szűk elitérdekek fölé emelkedett, összehangolt, sajátosan vidéki-falusi arculatú agrárpolitikának. Elkerülhetetlen a mezőgazdaság termelési feltételrendszerének, így a faluháttérnek, jogállami-piacgazdasági struktúrába illő átalakítása. Ám ennek a jelenlegi termelési színvonal megőrzésével, mit több, növelésével kell bekövetkezni, mert különben komoly veszélybe kerül a szűkségleten felüli élelmiszertermelés, a költségvetési egyensúly, a belpolitikai stabilitás.

APRÓHIRDETÉS

Fadd-Domboriban tetőtér-beépítéses nyaraló eladó. Érdeklődni: Ócsény, 6-os telefonon.

Eladó 1990. év végi beköltözéssel Szekszárd, Béri B. 67. III/10. sz. alatti 2 szobás összkomfortos lakás. Érdeklődni a fenti címen, vagy a 74/11-712-es telefonon, 18 óra után.

Egyedülálló idős személlyel eltartási szerződést kötnek, havi járadékot fizetnek, balatoni, budapesti házért, lakásért. „Nyugodt idősor” 7081 Simontornya, Pf.: 35.

ZV-s rendszámú Polski Fiat 126-os reális áron eladó. Érdeklődni: (74) 16-277-es számon, vagy Tolna, Magaspart 17/A címen. Takács.

Nyolcéves AVIA új motorral eladó. Szekszárd, Tartsay út, Halbolt. Telefon: (74) 11-600.

3 db hízó szabad áron eladó. Érdeklődni: Nagy Sándorné, Felsőnána, Dózsa 28.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Budapest	1-141-655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

NIVÓKÉRT KFT

Butik helyett

SUPER BÁLA-GÁLA

Pécsen a Helyőrségi Clubban

(Kossuth L. u. 13.) 1989. XI. 29-XII. 6-ig.

Naponta 10-18 óráig

Szombaton: 10-14 óráig.

Tréningruháktól az alkalmi ruháig
óriási választék, nyugati divat szerint.

Szabadidő ruhák: 490-890,- Ft-ig.

Reklámórák: 125,- Ft-ért.

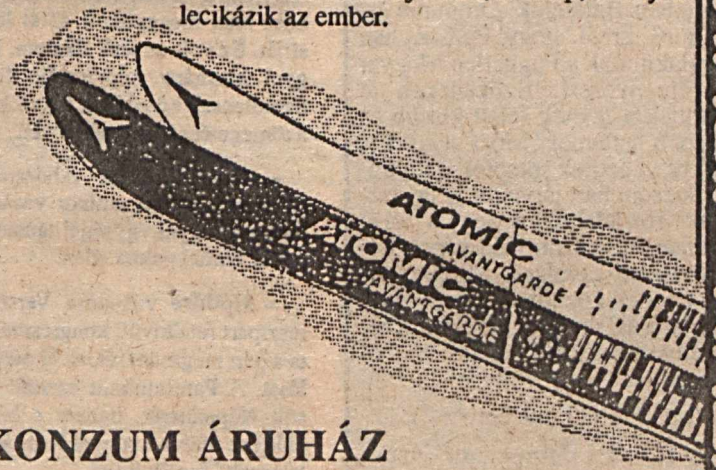
Várjuk Kedves Vásárlóinkat.

A sísport kedvelőinek

KONZUM ÁRUHÁZ

LINEA
MODA

Az egyéniség nyomja rá a bélyegét a stílusra. A szín és a forma határozza meg az AVANTGARDE-ot, hiszen a megjelenésen van a hangsúly. A High Tech és a biomechanika szintézise ez az új vonal, a sítalp, amelyen leicikázik az ember.

KONZUM ÁRUHÁZ
SPORT OSZTÁLY

Ára: 5490 forint

Pécs, Kossuth tér

KONZUM ÁRUHÁZ

DÁTUM

Segélje őket a segély!

Persze, nem azokat, akik a hír szerint átlagban 4136 forintot kaptak – több mint hétezeren. Nem őket, akik közül minden hatodik már fél éve nem talál munkát, mert sem Borsod-Abaúj-Zemplén, sem Szabolcs-Szatmár megye nem kecsegteti őket lehetőséggel. Nem őket, akiknek közel kétharmada javakorabeli munkabíró, de sem segédmunkásként, sem értelmiségiként nem tudnak elhelyezkedni szűkebb pátriájukban.

Hát akkor kit, kiket segéljen a segély? Azokat leginkább, akik nem szorulnak erre az összegre, bár igazán megérdemelnék: a dísz-titkárnők, a főnök alatt dolgozó, sohasem létszámföldönti nemdolgozók, akik egész egyszerűen eleszik más elől a kenyert. Aztán meg azok, akik valaki(knek) a valakijeit, réstöltő restek, hivatalosan munkások és alkalmazottak, valójában pedig munkanélküliek. Sorra jöhetnek a kitalált feladatok, fundált és tanácstalan tanácsadók, akik e segéllynél jóval magasabb összegben húznak hasznot az általuk cífrán előadott semmiért. Végül azokat is érdemes lenne végigbogarászni, akik olyan bevált bűntudarabok, hogy immár belepte őket a por (esetleg b-vel ugyanaz a szó), s lát-szólag semmi kárt nem tesznek.

Ez is egy szemlélet, de ideje lenne már valami nagy és bölcs közösségi összefogással azon elgondolkodni, hogy az előző kategóriák s az itt helyszűke miatt föl nem soroltak tagjai mennyi új erő, „ész és oly szent akarati” elől szívják el a levegőt. Akkor már inkább segélje őket a segély...

Töttös Gábor

Csehszlovákiai események

Csehszlovákiában hétfőn déli 12 órakor megszólaltak a harangok, a gyárak szirénái, jelezve a kétórás általános sztrájk kezdetét, amelyet a prágai ellenzéki Polgári Fórum és a pozsonyi „Nyilvánosság az erőszak ellen” kezdeményezés hirdetett meg. A csehszlovák rádió adása szerint munkabeszúrtetés az egész országban teljes körű volt, csupán a kórházakban, a villanyerőművekben és a folyamatos termelésű üzemekben nem szünetelt a munka. A késő délutáni prágai, több száz ezres nagygyűlésen a szónokok ismét megerősítették, hogy ebben a helyzetben nem szabad politikai kompromisszumokat elfogadni. A szabad sajtóra, szólás-szabadságra, gyülekezési szabadságra és a politikai élet új szerkezetére vonatkozó követelések mellett koalíciós kormány megalakítását is követelték. A diákszervezetek Adamec kormányelnök lemondását követ-

telik és az új kormány élére Komárek professzort, a Csehszlovák Tudományos Akadémia munkatársát javasolják. A pozsonyi ellenzéki politikai demonstráción ismét több, mint százezen vettek részt. A tömeg nem engedte szóhoz jutni Urin, a szlovák kormány alelnökét. Bejelentették, hogy a szlovák kulturális miniszter feloldotta a betiltott filmekre, képzőművészeti és irodalmi alkotásokra érvényben lévő tilalmat. Ma Prágában és Pozsonyban megkezdődnek az ellenzék és a kormány közti tárgyalások.

Dunaszerdahelyen hétfőn több, mint kétezer ember tüntetett. A tüntetést a „Nyilvánosság az erőszak ellen” és a csehszlovákiai Független Magyar Kezdeményezés szervezte. Ilyen nagygyűlésekre került még sor dél-szlovákia más magyarlakta városaiban, így Somorján és Rozsnyón is.

– Mazowlecki vasárnap ellátogatott Katynba, ahol megkoszorúzza a II. világháború alatt meggyilkolt 4300 lengyel tiszt sírját. Ez volt az első alkalom, hogy a lengyel kormány képviselője felkereste a Szmolenszk közelében fekvő katyni erdőt a tömegmészárlás színhelyét.

– Meggyilkolták Abderrahmanit, a Comore elnökét, amikor vasárnap este a hadsereg egyes egységei támadást indítottak az elnöki palota ellen.

– Hétfőre virradóra Varsóban a Parasztpárt rendkívüli kongresszusa kimondta a párt megszűnését, az új párt megalakulását. A Parasztpártot ezentúl nem Egyesült Néppártnak, hanem a háború előtti elődjére utalva Lengyel Néppárt „Újjászületésnek” fogják hívni.

IDF-üdvözlés Pozsonyba

Kedves Barátaink! Örömmel értesültünk arról, hogy Pozsonyban megalakították a Független Magyar Kezdeményezést. Evtizedeken át döntöttek a fejetek felett kisebb és nagyobb hatalmak. Most végre kezetekbe vehetitek sorsotok irányítását. Pozsonyban járva mi is tapasztaltuk forradalmatok egyik első eredményét, a szomszéd népek közötti viszony javulását. Mindig tudtuk, a népek közötti viszályok okát a diktatúrákban kell keresni. Kezdeményezéseketek teljes szívünkkel támogatjuk.

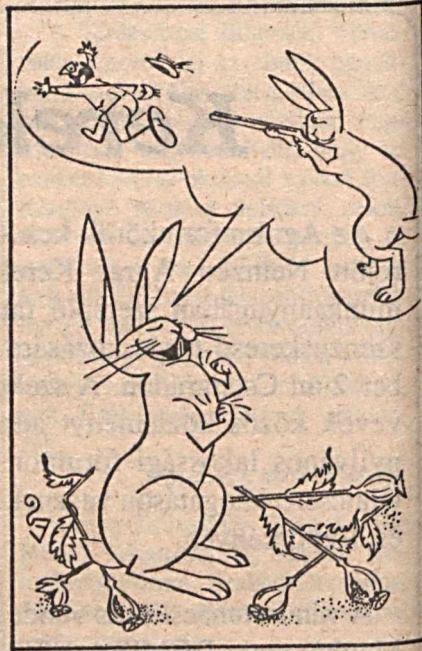
Budapest, 1989. november 27.

Ifjúsági Demokrata Fórum

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Roovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és terdelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864–9170.

Törvény készül a lőfegyverekről

Még az idén kormány elé, 1990 elején pedig az Országgyűlés elé kerül a lőfegyverekről és a lőszerkekről szóló törvénytervezet. Ezt még egy 1975-ben hozott BM-rendelet szabályozza, ami már nem felel meg a mai jogpolitikai követelménynek. Tavaly 150 ezer lőfegyvert tartottak nyilván: 63 ezer magánszemély 102 ezer fegyvere volt, ezek 76%-a vadászfegyver. A jelenlegi 20 ezer önvédelmi lőfegyvert több mint fele a fegyveres erők tagjainál, a többi bíránál, ügyészeknél, állami alkalmazotknál van, illetve mintegy 700 a volt MSZMP funkcionáriusoknál. Június óta zárolták az önvédelmi fegyverek kiadását, és megkezdődött a fegyvertartási engedélyek felülvizsgálata. Az év végére mintegy 4 ezerrel csökken azok száma, akik önvédelmi fegyverrel rendelkeznek. A BM tanulmányozta számos nyugati ország joggyakorlatát. A készülő törvény hatálya kiterjed a polgári kézilőfegyverekre, a lőszerkekre, a légfegyverekre, a riasztó- és gázfegyverekre. A lőfegyver meghatározásnál a lövedék mozgási energiájának nagyságát kívánják alapul venni. Nem kötik ki a vadászlőfegyverek tartásának feltételeként a vadásztársasági tagsá-

got és a vadászoknál nem szabályozzák, hogy hány fegyvert tarthatnak. Az önvédelmi fegyverekkel kapcsolatban a BM-nek az az álláspontja, hogy az állampolgárok személyi biztonságát elsősorban a rendőrségnek kell őriznie.

Szerdáig még szabad a gazda...

Az idén november 26-ig 47 931 személyautó hoztak be külföldről magánforgalomban. Júliusban 4000, augusztusban 4500, szeptemberben 5500, októberben 6500, novemberben pedig mostanáig már majdnem 11 ezer autót „jött” be. Az elmúlt pénteken 767 autót érkezett be; ez volt ugyanis az utolsó nap, amikor még vámkedvezményrel lehetett autót behozni. Vagy mégsem? Hiszen még nem lépett hatályba az általános forgalmi adóról szóló törvény, ugyanis egyelőre nem hirdették ki a Magyar Közönyben. Az Országgyűlés főtitkára elmondta, hogy hétfőig még meg sem kapták a törvényt a Pénzügyminisztériumtól. A jogszabály szövegét még ellenőrizniük kell, mielőtt azt az Országgyűlés elnöke és a köztársasági elnök aláírja. Mindez lényegében azt jelenti, hogy még hétfőn is áfamentesen lehetett személyautókat behozni külföldről. S ez így is marad – szerdáig.

A parlament feloszlátása

Hétfőn feloszlatták az indiai parlamentet. Gandhi kormányfő kérte fel erre az elnököt, miután a kormánypárt az általános választásokon vereséget szenvedett.

Pét magyar-svájci tulajdon

Második nekifutásra, a megismételt árverésen elkelt a Péti Nitrogénművek. Új tulajdonosai – a Borsodi Vegyi Kombinát és partnere, a svájci Sauer cég – az 500 millió forintos első ajánlat után a licit végén 1 milliárd 750 millió forintért lettek tulajdonosok. Mindvégig szoros versenyben voltak egy másik vevőcsoporttal, amely azonban 1,7 milliárd forintnál elállt vételi szándékától.

„Nyomást kell gyakorolniuk”

Mihály román exkirály hétfőn felhívta Gorbacsovot és Busht, hogy a csúcstalálkozón „ne feledkezzenek meg a szerencsétlen román népről”. Országaiknak „nyomást kell gyakorolniuk” a helyzet megváltoztatása érdekében. Kijelentette, hogy Románia rendszere „az állami terrorizmus eszközeivel tartja féken a népet”. „A diktátor macacsul törekszik a románok erkölcsi és fizikai elpusztítására”. „Az RKP kongresszusának komédiája” és Ceausescu újraválasztása annál is „botrányosabb”, mert a Románia körül élő népek egymás után szerzik vissza az önkifejezés szabadságát. Tizenkét lakosra jut egy-egy besűgő, s bár mindig van esély robbanásra, ez aligha következik be rövid időn belül – vélekedett az ex-király. Elmondta, hogy az utóbbi időben elszaporodtak a neki és családtagjainak címzett életveszélyes fenyegetések, amelyek „minden kétséget kizáróan a román titkosszolgálatról származnak”.

Holnapi számunkban olvashatják,

hogyan lehet

Budapesten

lakást foglalni